

1 ČESKÝ BRATR

Evangelický měsíčník | ročník 87/2011 | cena 25 Kč | roční předplatné 290 Kč

Narození

Symbolika narození je tak rozšířená a vžitá, že si ji ani neuvědomujeme. Mluvíme o tom, že se něco zrodilo, že někde bydlíme od narození, čili odjakživa (jako bychom před narozením nebyli živí?), mluvíme o národě, slavíme narozeniny.

Člověkem od narození, Jindřich Halama | 7

Narození dítěte očima odborníků i matek	8
Misijní inspirace	24
Cesta k přátelům za oceánem	30
Diakonie pro život	36

foto: Kamil Trgala

EDITORIAL

3 Ročník 87 startuje – D. Ženatá

ZACHOVÁNÍ ODKAZU PAMÁTEK REFORMACE

4 Evangelický kostel sv. Klimenta v Praze

– M. Čejková

BIBLICKÁ ÚVAHA

5 Narození člověka – L. Kabíček

TÉMA

7 Člověkem od narození – J. Halama

8 Narození dítěte – D. Ženatá

12 Embryo má své zájmy

Rozhovor s K. Řežábkem – J. Plíšková

15 Křest nemluvnat – M. Hrdlička

OTÁZKA NA TĚLO

15 Doporučili byste křest nemluvnat?

NÁSTĚNKA

17 Otevřený dopis Řídícího výboru ERC

CÍRKEV ŽIJE

23 Obnovené bohoslužby v Újezdě nad Lesy

– E. Plzáková

24 Znovuotevření evangelického kostela

ve Dvakačovicích – DaZ

24 Neobyčejný obrat obyčejného kluka – David

25 Bůh na cestě za člověkem – R. Mazur

26 Ze všech kmenů, národů a ras – T. Pavelka

27 Devadesát let v Černilově – R. Žárský

28 Josef Jančík jubilantem – TN/DaZ

28 Vzpomínka na faráře J. Klimeckého – J. Klimecký

29 Advent v Chrástu nabídl i hudební zážitky

– K. Šimr

EKUMENA ŽIJE

30 Cesta k přátelům za oceánem

– G. Frey-Reininghaus

32 Nepropásněme příležitost poznat se blíže

s reformovanými Maďary! – J. Plíšek

33 Návštěva valdenské delegace z Itálie – T. Najbrt

33 Člověk a ostatní stvoření – I. Mužátková

PROKŘIKNI A ZPÍVEJ

34 Rozmítý člověče – L. Moravetz

DIAKONIE

36 Aby rodiny nezůstaly v těžkostech samy

Rozhovor s Alenou Kunovou – P. Hanych

38 Diakonie ČCE slavnostně ocenila desítku

nejlepších – ph

39 Benefice pro Rolničku vynesla přes návaly

sněhu 54 000 Kč – DaZ

STOPY CÍRKEVNÍHO ROKU

40 Zjevení Páně – kir/JaM

SLOVO

41 Jak zní otázka ateismu – J. Hoblík

42 Přemýšlení o Bohu jako román – Š. Grauová

ÚVODNÍK

Ročník 87 startuje

Církevní rok začal adventem, do občanského jsme upluli Novým rokem. Evangelický měsíčník Český bratr vstoupil již do 87. ročníku. Při obhlídce českého tisku v trafice je patrné že, tak vysokým číslem se může honosit málokterý časopis. Do nového ročníku vstupujeme s vědomím tradice, která ukotvuje, ale také zavazuje.

Co nový ročník přinese?

Doufejme, že Český bratr bude psát o tom, co vás čtenáře zajímá, co vás potěší, povzbudí, zaujme, třeba i poučí. Nad něčím se dojmete, nad něčím rozčlíte. Nejhorším osudem časopisu je, když zůstane ležet bez povšimnutí. Tématem celého ročníku je běh lidského života od narození až po smrt. Tuto linii budou kopírovat i stránky vyhrazené pro Diakonii. Proto se v lednovém čísle s tématem narození věnujeme vzniku života, porodům a rané péči. Rubrikou Téma nás budou provázet verše faráře Miloše Vavrečky a fotografie Jindřicha Štreita.

Mladé faráře vystřídají při biblických úvahách jejich mnohem starší kolegové. O příspěvky budeme prosit farářky a faráře v penzi. Mají za sebou dlouhou kazatelskou praxi, mají co říci a mají čas, i když z jejich pohledu je prý úplně vedle mluvit o větším přídělu volného času v důchodu.

Celocírkevní kantor Ladislav Moravetz hodlá tento rok navázat příspěvky o prolínání a vzájemném ovlivňování hudby duchovní a lidové. Předlohy i s notami budou k dispozici všem, kdo to chtějí také zkusit. Rubrika nese název Prokřikni a zpívej.

Již jsme psali o celocírkevním projektu Zachování odkazu památek reformace, který má přiblížit některé reformační památky široké veřejnosti. V novém ročníku Českého bratra představíme vždy jednu památku, k níž připraví fundovaný komentář bývalá synodní kurátorka Mahulena Čejková.

Můžete se těšit na reportáže a zprávy o tom, co se v církvi a ekumeně děje, nově zařazujeme misijní inspirace. Nebudou chybět recenze a upoutávky na zajímavé knihy. Jedenáctičlenná redakční rada je připravena odvést kus poctivé práce k vaší spokojenosti.

Dobré vykročení do nového roku pod Boží ochranou a pěkné čtení přeje

Daniela Ženatá

Jeden z nejstarších

Evangelický kostel sv. Klimenta v Praze

Odbočíte-li v Praze z rušné Revoluční ulice do Klimentské, octnete se tak trochu v jiném světě. Na malém náměstí zde stojí kostel sv. Klimenta, jeden z nejstarších kostelů v Praze. Není to katedrála; půvab a důstojnost stavby s jednoduchou čtyřbokou věží je v její prostotě. Jak

bohatá je historie klimentského kostela, dokázal archeologický průzkum, prováděný v 70. letech minulého století: odkryté základy ukazují na dobu předrománskou, snad až k začátkům 11. století. Od roku 1226 jej několik let vlastnil dominikánský řád. Ve 14. století byl na místě původního románského kostela postaven kostel gotický, který od husitských dob až do začátku protireformace v roce 1621 sloužil církvi podobojí. V období renesance získala hlavní loď novou klenbu; z té doby pochází také pamětní kámen

s renesančním nápisem z roku 1578: „Slovo Páně zůstává na věky“ a krásně vyřezávané dřevěné dveře s datem 1609.

Po bitvě na Bílé hoře připadl klimentský kostel katolíkům. V době josefínských reforem v roce 1784 byl odsvěcen a prodán. Novému majiteli sloužil jako sýpka.

Za své znovuvzkříšení vděčí kostel sv. Klimenta vynikajícímu faráři B. V. Košutovi, který jej zakoupil v roce 1850 pro nově vzniklý pražský reformovaný sbor (ten byl ustaven 12. listopadu 1846). Jeho otevření 27. října 1850 se stalo velkou celocírkevní slavností.

Klimentský sbor se během let stal významným místem, kde se za působení faráře Dr. J. Součka a jeho spolupracovníků začalo připravovat spojení církví luterského a reformovaného vyznání. Po vzniku Českobratrské církve evangelické v prosinci 1918 se dr. Josef Souček stal prvním synodním seniorem a presbyter klimentského sboru Ferdinand Kavka prvním synodním kurátorem.

Při velké přestavbě interiéru kostela v sedmdesátých letech 20. století byly v odkryté apsidě objeveny zbytky vzácných gotických fresek andělů a pašijních výjevů. Pozoruhodná je hlava Krista při jeho vjezdu do Jeruzaléma.

Pro klimentský sbor je jeho kostel vzácnou a pečlivě udržovanou památkou.

I když žiji již mnoho let v Děčíně, ke klimentskému sboru mne vážou pevná pouta. Když jsme po válce přišli do Prahy, začala jsem tam chodit do nedělní školy, pan farář Štěpán Šoltész mne konfirmoval a klimentská mládež byla pro mne v těžkých padesátých letech záchranným bodem i bohatým zdrojem poznání.

Měli jsme zde i svatbu. Po tolika letech je klimentský sbor se svým vzácným kostelem stále tak trochu „můj“.

Mahulena Čejková

Narození člověka

Tys to byl, kdo utvořil mé ledví, v životě matky jsi mě utkal. (Ž 139,13)

Žalmista prožívá, že Boží působení v našem světě je opravdu tajemné a skryté. Stále se o tom přesvědčujeme i my. Pokud jde o narození dítěte, umíme vědecky popsat a pochopit, že buňky, mužská a ženská, se spojí a v těle ženy tak vzniká nový život.

Jiná věc však je, zda bereme tento biologický proces jenom jako samozřejmost, běžný přírodní zákon, anebo nad ním žasneme. Troufám si tvrdit, že většina lidí stále pocituje velký úžas, když se jim narodí dítě. Copak to není div, že se dvě malé lidské buňky najdou, spojí a mají nadto v sobě zakódována všechna data pro život od počátku až do konce?

Ti, kteří se ve svých životech setkali s Hospodinem, smějí věřit, že on sám je dárce života, iniciátorem narození nového člověka. Žalm 139 jedinečně dotvrzuje, že Pán Bůh pro nás zůstává vždycky tajemstvím, že o člověku všechno ví, je mu neustále blízko, nemůžeme se před ním nikde schovat, ani v nebeských oblastech, v umění, v kultuře, ale ani tam, kde vládne zlo, kde je tma a noc. Nemáme ho nikdy přečteného. Působí skrytě v životě každého člověka. Takový Bůh, který vidí jakoby rentgenem až do našeho srdce, v nás zajisté budí bázeň a ostych, ale také žasneme, že pro něho jako hříšní lidé tolik znamenáme. „Tys to byl, kdo utvořil mé ledví, v životě mé matky jsi mě utkal... Tobě nezůstala skryta jediná z mých kostí, když jsem byl v skrytosti tvořen... Tvé oči mě viděly v zárodku“ (v. 13.15-16). Tak se dívá na své narození žalmista. Zdrojem života je Pán Bůh sám. Pokračování lidského rodu, narození dětí, ukazuje k jeho dobrotě.

Je to dobrá zpráva vzhledem k tomu, že kolem sebe slyšíme dnes názory některých futurologů, kteří nás vědecky přesvědčují o neodvratnosti konce našeho světa. Pak není divu, že mnozí mladí lidé nechtějí mít děti z těchto důvodů, někdy také ovšem z pohodlnosti. Pán Bůh však obrací naše oči k jistotě, že drží svět pevně ve svých dobrých rukou.

Jeho jednání nás bude i v budoucnosti překvapovat, vždyť nové činí všechno. Zasahuje do našeho světa v pravý čas, tak jak to učinil, když do něho přišel v Ježíši Kristu a vnesl do něho lásku, která se ze světa už tehdy vytrácela.

Nemáme odpovědi na otázky, proč se narodí postižené dítě ani proč někoho postihne zhoubná nemoc a jiného ne. Je to absurdita, s kterou si nevíme rady. Víme, že to nějak souvisí s naší svobodou, kterou nám Pán Bůh přeje. Nejsme loutkami v jeho rukách, celý náš život není předem do detailu naplánován. Je to smutné, že na světě není jen dobro, že je na něm také zlo, které Pán Bůh nechce a nemáme ho my lidé vyvolávat svým jednáním k životu a tak nabourávat dobré Boží stvoření.

Žalm 139. o narození a životě nás lidí je od začátku až do konce naplněn radostí a vděčností. Smíme věřit v tajemného, a přece tak milosrdného Boha. Nejsme na všechno sami, ani na radost, ani na bolest. On je vždycky s námi, jedinečně nám rozumí. Bojuje s námi proti zlu i vši té absurditě, která je s ním spojena. Jistě až do času, kdy Pán Bůh uskuteční své království dobra, spravedlnosti a lásky v den poslední. To je naše naděje, na její splnění se těšíme i na začátku nového roku. „Já jsem Alfa i Omega, praví Pán Bůh, ten, který jest a který byl a který přichází, Všemohoucí“ (Zj 1,8).

Lubomír Kabiček

OZNÁMENÍ

www.bibleonline.cz

Na adrese www.bibleonline.cz byl spuštěn nový biblický studijní nástroj, který poskytuje přes dvacet různých překladů Bible, pokročilé vyhledávání, komentáře, slovníky a další funkce. Důraz je kladen na jednoduchost a intuitivní ovládání. To vše zdarma a bez instalace.

foto: Jindřich Štreit, Jířkov 1986

Zasvěcení

Objetím ve světle ticha,
jež nikam nespíchá,
projít.

Tím,
jenž je spojí.

Spolu.

Svoji.

Člověkem od narození

V etických debatách posledních třiceti let se usilovně hledá odpověď na otázku, od kterého okamžiku je člověk člověkem. Kdysi zcela jednoduchá a přirozená věc – přece od narození – se stala spornou. S tím, jak víc a víc víme o vývoji lidského života od početí, jak můžeme vývoj života ovlivňovat, se otázka, co je počátkem lidského života, stává spíš stále složitější.

Názor, že počátkem je narození, platil pro celou řadu kultur a až donedávna i pro tu naši, takzvaně křesťanskou. O početí se cosi tušilo, ale biblicky je prenatalní období pravidelně popsáno slovy „počala a porodila“, což platilo až do novověku (přičemž ovšem potraty byly provozovány už od starověku). Narození bylo okamžikem, kdy se příslušníkem lidské společnosti stal nový človíček. A dodnes to platí právně – narozením se člověk stává právním subjektem, může například dědit. Zapišeme jej či ji do matriky a dostane jméno.

Názor, že člověk se člověkem nestává až narozením, ale že jím je mnohem dříve, má dobrý důvod v obavě, aby se lidský život nestal předmětem manipulace – vznikl právě pod vlivem nových poznatků a medicínských technologií –, dnes dovedeme přece manipulovat už zárodečnými buňkami. Proto zní například oficiální stanovisko římskokatolické církve, že člověk je člověkem od první buňky, od početí. To je pochopitelné jako zásadní teoretický, filozofický postoj, na praktické, zrovna třeba právní rovině, však není použitelný.

Jakkoli je správné a potřebné chránit lidský život ve všech obdobích, tedy i před narozením, narození bylo, je a bude okamžikem, kterým vstupujeme do lidské společnosti, kterým se stáváme jejími členy. Symbolika narození je tak rozšířená a vžitá, že si ji ani neuvědomujeme. Mluvíme o tom, že se něco zrodilo, že někde bydlíme od narození, čili odjakživa (jako bychom před narozením nebyli živí?), mluvíme o národě (a při slabší myšlenkové činnosti nám nic než národ nepřipadá důležité), a nejsme-li přívrženci nějaké sekty, slavíme narozeniny.

Základní prohlášení o lidských právech tvrdí, že se lidé „rodí svobodní a sobě rovní co do dů-

stojnosti a práv“ (článek 1 Všeobecné deklarace lidských práv). Nemyslím, že bych se dožil chvíle, kdy to bude znít „jsou počati svobodní a sobě rovní“. A že by esotericky naklonění lidé zkoumali, zda byli počati v Rybách či Býku? To by se dalo, Bože chraň, bezpečně stanovit jen u umělých oplodnění – už vidím páry, které si nechají astrologem určit okamžik, kdy se mají jejich zárodečné buňky spojit.

Narození je pro nás etiky dost problematické i bez dalších komplikací, neboť je tu další člověk, kterému máme být bližními. Je tu, s nárokem, že

ho máme přijímat jako bytost svobodnou a mající rovná práva s námi se všemi. Narodila se a stala se jednou z lidí.

Zůstaňme u narození a mějme k němu úctu. Je zázrakem příchodu nového člověka, nikoli technologickým procesem, při němž vyndáme hotový výrobek z trouby či pece. Přesto, že můžeme leccos ovlivnit a změnit dlouho před narozením, zázrak zrození nového života je základem našeho chápání lidství, jeho svobody, důstojnosti a rovnosti. Civilizací, která by toto ztratila, nedávám budoucnost – přinejmenším ne lidskou.

Jinřich Halama

(autor je vedoucí katedry etiky a děkan Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy)

Narození dítěte

Tajemství skryté devět měsíců odtajněno

Nerušný průběh těhotenství a porody doma jsou dnes živými tématy mezi mladými matkami, rodinnými příslušníky i odbornou veřejností. Názory i zkušenosti jsou různé. Oslovili jsme lékařku, porodní bábu, laktační poradkyni, farářku a další ženy. Všechny jsou zároveň matkami a byly ochotné se podělit o své úvahy, názory, zážitky a zkušenosti. Zajímal nás hlavně emoční, sociální a náboženský rozměr příchodu dítěte na svět. V textu se objevují výpovědi těchto žen:

Lia: Lia Elstnerová, *lékařka s pětadvacetiletou praxí u inkubátorů na novorozenecké jednotce intenzivní péče*

Kateřina: Kateřina Bukáčková, *laktační poradkyně*

Katka: Kateřina Frühbauerová, *porodní asistentka a farářka*

Alena: Alena Prudká, *porodní asistentka*

Magdaléna: Magdaléna Trgalová, *farářka*

Lenka: Lenka Ridzoňová, *lékařka a farářka*

Tereza: Tereza Prasličková, *sociální pracovnice*

Je přání některých žen prožít těhotenství a porod bez medicínských intervencí sobecké, nebo nanejvýš mateřské?

Lia: Medicína udělala od dob našich babiček, ale i maminek nesmírný pokrok. Nebýt řady zjištění a možností zajištění různých odchylek zdravotního stavu ještě nenarozených dětí již během těhotenství a kolem porodu, řada našich dětí by se možná ani nenarodila nebo by zemřela záhy po narození. Vyšetření nabízená těhotným ženám nejsou proti nim ani proti jejich ještě nenarozeným dětem. Jenom umožní zavčas zachytit případnou odchylku od zdravotního stavu vyvíjejícího se plodu a dopředu se nachystat na možné komplikace. Stejně tak při porodu. Přání některých žen nenechat si na sebe v těhotenství téměř sáhnout do určité míry sobecké je. Tyto ženy si vše prožívají, cítí se dobře, všechno přece zvládnou. Ale co jejich dítě? Jak mu je, když se dusí?

Magdaléna: Těhotná a její plod jsou vystaveny neustálým intervencím. Prostor pro tajemství a zázrak byl téměř vytlačen a s ním i emoce, které zázrak přináší. S nadsázkou bych to mohla označit jako „totální desakralizaci“ porodů. I prostá hlasitá radost z narození dítěte, ten lidský dotek s věčností, když přijde na svět nový člověk, jako by byla v nemocničním prostředí trochu nepatřičná. Zásluhy na šťastném porodu si připíše lékař. Ilustrativní je pohoršené vyprávění jednoho mého spolužáka z gymnázia, který je teď porodníkem: „Ta matka, když jsem dítě šťastně porodil, pořád mlela: Bože, díky, Bože,

Ještě dva v jednom

díky, místo, aby poděkovala mně!“ Kdo si myslíme, že rodí, kdo má porod skutečně v rukách?

Tereza: Přání porodit dítě přirozeně, bez medicínských zásahů, je pro mne pochopitelné, i když sama jsem od začátku těhotenství věděla, že se raději svěřím do péče odborníků. Přece jen si myslím, že zkušený porodník ví o porodech víc než nezkušená prvorodička. I když přání porodit dítě bez medicínských zásahů chápou, trochu mi vadí, že

některé dnešní matky považují porodníky za své nepřátele a staví mezi ně a sebe zbytečné bariéry.

Katka: Záleží - obrazně řečeno - na poloze hodnotícího vzhledem k porodnímu lůžku. Ta, která na lůžku leží, zpravidla vidí věci z jiného úhlu než ta/ten, kdo u lůžka stojí. Z jedné strany sobecké, z druhé mateřské přání.

Co když přijdou při porodu nepředvídané komplikace? Co když se to zvrtně a matka či dítě budou poškozeny nebo zemřou?

Magdaléna: Ano, i dnes žijeme ve světě, kde se nedá vše pojistit, ani v porodnici, ani doma. Vždycky se něco může zvrtnout. Pokud mluvíme o plánovaných porodech doma s porodní asistentkou, tam se nepředvídané komplikace téměř nevyskytují. Pro mne byl důležitý průzkum Světové zdravotnické organizace (WHO), který jednoznačně prokázal, že plánované porody doma jsou stejně bezpečné jako v porodnici. Porodní asistentka je vyškolená, aby jakoukoli možnou komplikaci u přirozeného porodu bez medikace včas rozpoznala a případně rozhodla o okamžité hospitalizaci, v průběhu porodu neustále rodičku sleduje, kontroluje srdeční ozvy dítěte apod. Pro rodičku je tu k dispozici na rozdíl od porodnice celou dobu, ženu ve většině případů sleduje minimálně i v závěru těhotenství na pravidelných prohlídkách, zná se s ní i jejím partnerem, viděla prostředí, kde se bude rodit, ví, kde je nejbližší porodnice a za kolik minut je případně dostupná, je domluveno předem, jaké vybavení má ona a co má doma připravit rodina. Žena rodící doma ví, že zde nebude dostávat žádná anestetika, jsou zde i přísná kritéria na průběh jejího těhotenství - všechny stavy naznačující možné komplikace při porodu nebo léky užívané v těhotenství možnost rodit doma vylučují. Taková je dohoda s asistentkou, postavená také na vzájemné důvěře a respektu k jejímu rozhodnutí. Samozřejmě přes to vše se i doma může něco stát. Vyrovnávat se s tím je asi stejně těžké, jako když vám sestřička v porodnici upustí dítě, které má pak doživotní následky, jak se také nedávno stalo.

Lia: V tomto jsou domácí porody nejnebezpečnější. Žádné do té doby zcela normálně probíhající těhotenství a normálně začínající porod nemusí stoprocentně skončit úspěchem - narozením zcela zdravého dítěte a přežitím matky. I kdyby

komplikace nastala v jednom z milionu případů, nestojí za to riskovat.

Alena: Velmi mnoho se mluví a píše o pozitivních a úspěšných případech porodů doma, méně však, spíše vůbec, o těch nepovedených a s komplikacemi. Je na matce a jejím svědomí, zda jí toto riziko za chvíli pohody stojí.

12 minut na světě

Kateřina: Během porodu zkrátka existuje možnost, že žena či dítě zemřou a že tomu nezabráníme ani sebelépe vybavenou nemocnicí. A proto i s tímto faktem musí žena, která rodí doma, počítat, přistupovat k celému procesu s důvěrou, ale také pokorou a odevzdaností.

Katka: Rodit doma je podle českých lékařů hazard se životem matky i dítěte. Bydlíme nedaleko od rakouských hranic. Rodit doma je podle rakouských lékařů při splnění přesně definovaných podmínek bezpečné. Pár kilometrů, a takový rozdíl...

Jsou nerušené chvílky kontaktu matky a dítěte po porodu biologicky podmíněným základem rozvoje lidské schopnosti milovat?

Tereza: Myslím si, že se doba těsně po porodu poslední dobou zbytečně přečnuje. Samozřejmě, že nejpřirozenější a nejpříjemnější je, když může mít matka po porodu dítě hned u sebe, ale myslím, že na jeho další život a vztah k matce to zas tak fatální vliv nemá. Já sama jsem se narodila předčasně

a první měsíc života jsem strávila v inkubátoru, v cizím městě, aniž měli mí rodiče možnost mě navštívit. Přesto považuji svůj vztah s rodiči za naprosto bezproblémový a ani jiné následky na sobě nepozoruji. A nesmíme také zapomínat, že celá řada lidí vychovává děti, ke kterým nemají žádné biologické pouto.

Lia: Tohle nedovedu přesně posoudit, ale myslím si že ne. Aspoň dvě generace žen v dobách nedávno minulých dítě bezprostředně po porodu u sebe neměly, ale určitě je nemilují o nic méně.

Máme lékařskou vědu, porodníky a odborníky na novorozence špičkové úrovně. Co však se spirituálním rozměrem lidského zrození? Je opomíjen?

Tereza: Duchovní rozměr zrození je intimní záležitost, kterou prožívá s novorozencem jeho rodina a blízcí, to nemá dle mého názoru s porodníky nic společného. A rozhodně si nemyslím, že by duchovní rozměr zrození a ten zázrak, kdy vznikne nový člověk, byly v rozporu s kvalifikovanou a odbornou péčí. Jsou to pro mne dvě různá témata, která se prolínají jen v bodě slušného a laskavého zacházení s rodičkou a dítětem.

Alena: I v tomto směru se hodně změnilo.

Magdaléna: Spirituální rozměr lidského narození je jednoznačně opomíjen stejně jako většina přechodových rituálů/momentů v životě. Stačí se podívat, jak jsme na tom se svatbami a pohřby. Pro mne jsou narození a smrt zásadní okamžiky života, jak v individuální, tak v párové i společenské rovině. A proto patří ideálně do domácího prostředí. Porod, zvláště prvního dítěte, je jedinečný, možná nejsilnější moment v životě člověka. Proměňuje život mnoha lidem, začíná se příběh nového člověka. Do světa přišla dávka lásky navíc, která nikde nebyla, ale jen přibyla. Taková chvíle si zaslouží úctu, stejně jako dítě, rodička a její rodina.

Katka: Zdravotnictví se zabývá zdravím, nikoli spiritualitou. Podle stejné logiky by se měly spiritualitou zabývat církve. Proto díky za každou církev, která ordinuje i ženy. Protože ženy-farářky budou přirozenou oporou všem ženám, které hledají spirituální rozměr svého mateřství a ženství, ke kterému patří zrození nového života.

Jaké jsou vaše zkušenosti?

Lenka: Nemám zkušenost porodu doma. Všem, kteří to prožili a rádi na porod doma vzpomínají – maminkám, tatínkům i dětem –, to moc přeji. Sama bych se porodu doma odvažovala asi s velkým strachem, a můj muž lékař s ještě větším. Máme tři zdravé děti, narodily se v klasické porodnici. Třetí těhotenství probíhalo celkem normálně, před porodem jsem neočekávala žádné zvláštní komplikace. Ty se ale najednou objevily a po porodu přišlo hodně silné krvácení. Byli jsme rádi, že jsme v nemocnici, kde se personál snaží, jak může, použije svůj um, léky, techniku a transfúzi, aby mi zachránil život. V polovědomí jsem si říkala, že umřít je vlastně snadné a ani to moc nebolí. Nevím, zda by mi v domácím prostředí bylo dáno v klidu umřít nebo bychom v neklidu spěchali do nemocnice, ale jsem ráda, že k tomu nedošlo.

První den

Alena: Vzhledem k mnohaleté praxi na porodním sále a na základě zkušeností s mnoha riziky a nastalými komplikacemi během porodu a po porodu, které jsou v poslední době bohužel velice časté, nejsem zastáncem porodů doma.

Magdaléna: Rodila jsem obě děti doma se zkušenou porodní asistentkou a mám jen ty nejlepší zkušenosti. K vlastnímu rozhodnutí si však musí každá dvojice dojít sama, není to varianta pro každého. My chtěli co nejvíce informací, nechtěli jsme tuto významnou fázi života předat bez rozmyslu

do rukou druhých. V průběhu těhotenství jsme s manželem četli odbornou literaturu, statistiky WHO, statistické výsledky porodnic a několik z nich jsme navštívili, hovořili jsme s lékaři, chodili na kurzy předporodní přípravy, diskutovali o tom všem spolu. Chtěla jsem родit v souladu s tím, co prokázala moderní věda. Manžel svým klidem, rozvahou a také pomocí při druhém – překotném – porodu ještě stoupl v mých očích. Rozhodl se místo v hospodě s kamarády oslavit příchod dcer s rodinou a přáteli u nás doma, tak abychom z toho měli něco všichni. Pohoštění lidé přivezli, včetně dortu s jednou svíčkou pro oslavu prvního dne naší dcery. V podobném duchu bych jednou ráda i opouštěla tento svět.

Tereza: Již několik dní před porodem jsem věděla, že je velká pravděpodobnost, že budu родit císařským řezem. Měla jsem tedy možnost se na tuto variantu duševně připravit. U samotného zákroku jsem si mohla vybrat, zda mě uspí, nebo mi dají pouze epidurální anestezii. Vybrala jsem druhou variantu, abych mohla své dítě hned vidět. Byl to krásný okamžik a bylo velmi uklidňující vědět, že i když nemohu vstát a o syna se postarat, po celou dobu s ním bude manžel, který mohl být dokonce po porodu s námi na pokoji.

Lia: Dvě perličky z praxe: Na porodníky je podáváno poměrně hodně stížností až trestních oznámení. Jedno z nich bylo podáno na porodníka, že „rodičku porod příliš bolel“. Soud se tím opravdu zabýval. Další stížnost psala žena, že „porod proběhl příliš rychle a ona si jej neužila“. Také tato stížnost byla myšlena vážně.

Kateřina: Mám za sebou dva přirozené porody ve velmi vstřícné nemocnici, druhou holčičku jsem rodila ambulantně a ještě týž den jsme odešly domů. Na toto šestinedělí vzpomínám jako na nádhernou dobu. Porod doma, pokud k němu žena přistupuje odpovědně, je mi velice sympatický. Dříve jsem na něj pohlížela jako na něco obohacujícího, ale velmi odvážného. Postupem času si čím dál tím víc říkám, jak velká škoda je, že ženy si nechaly namluvit, že samy родit nedovedou, že se z porodů doma udělal takový bubák. Moji rodiče a všichni z předchozí generace se narodili také doma, a tak mi to přijde velice přirozené – samozřejmě s pokorným přijetím porodu jako životní zkoušky, která nemusí dopadnout vždy dobře.

Závěrem

Co dodat? Pestrost názorů napovídá, že shrnutí cího závěru v jedné větě těžko dosáhneme. Proměnných je hodně a pohled profesionálek, jejichž rukama prošly stovky maminek i miminek je pochopitelně jiný než osobní pohled těhotné ženy. Podle údajů v časopise *Děti a my* klesl průměrný počet dětí na jednu ženu v ČR na 1,3 a přibývá žen, které nechťejí родit vůbec. Počet císařských řezů se od revoluce více než zdvojnásobil. Bezpochyby máme mezi porodníky většinu vynikajících od-

Je třeba pomoci

borníků, kteří zachraňují životy tam, kde by byly jinak ztraceny. Psychologický, emoční, sociální a náboženský rozměr lidského zrození však zůstává opomíjen a alternativní přístupy jsou považovány za podezřelé. Přitom např. v Holandsku se rodí třetina dětí doma.

Pokrokem je, že se o těchto tématech mluví, úspěchem je, že se mnohé mění. Jistě bude ještě chvíli trvat, než doženeme některé západoevropské země v legislativě i praxi, ale v budoucnu si jistě každá matka bude moci podle své nůtury a přesvědčení vybrat, zda přivede své dítě na svět v porodnici, ambulantně v porodním domě, či doma pod dozorem zkušené porodní báby. V každém případě prožije kromě vypuzení plodu od-tajnění devítiměsíčního tajemství, zázrak, Boží dar, přírůstek lásky, která jinde neubude, dotek věčnosti.

Daniela Ženatá

I embryo má své zájmy

Centrum asistované reprodukce pomáhá neplodným párům

Za vpravdě revoluční objev oplodnění vajíčka spermií mimo tělo ženy – in vitro (IVF) nebo, jak se říká, ve zkumavce – a za vývoj embrya několik prvních dní v téměř prostředí dostal jeho autor, britský fyziolog Robert Edwards v roce 2010 Nobelovu cenu. Přitom Louisa Brownová, první člověk, který mohl díky jeho metodě přijít na svět, se narodila už v roce 1978.

Karel Řežábek, gynekolog a porodník z pražské kliniky v Apolinářské ulici, a také člen jednoho pražského evangelického sboru, se v letech porevolučních začal tomuto tématu věnovat naplno; Centrum asistované reprodukce (CAR) nemocnice u Apolináře, kde neplodným párům poskytují pomoc, před téměř dvaceti lety zakládal.

Člověk je sice často počat tak snadno, až se tomu nechce věřit, ale paralelně existuje jev opačný – touha a snaha dítě počít a donosit se ne a ne naplnit. Je moc dobře, že se lidé s těmito problémy mají kam obrátit. Jak ta vaše pomoc vypadá?

Pracoviště se jmenuje Centrum asistované reprodukce, ale jedná se o léčbu neplodností obecně, asistovaná reprodukce je jen částí. Snažíme se léčit metodami co možná jednoduchými, ale asi polovina neplodných párů k asistované reprodukci nakonec dospěje.

„Jednoduché“ metody léčby spočívají především v zajištění optimálních podmínek, tedy například

ve vyladění činnosti štítné žlázy nebo podvěsku mozkového, u mnoha žen můžeme pomoci lékem provokujícím dozrávání vajíček.

Při asistované reprodukci pomáháme metodami, které pracují se spermiemi, vajíčky a embryi mimo tělo člověka. Protože se jedná o reprodukci, o vznik nového života, může vyvstat otázka, jestli je to takhle dobře, nebo špatně. Odpověď je závislá na založení každého člověka a v neposlední míře i na tom, zda je pouhým teoretickým diskutérem, nebo zda se ho neplodnost osobně dotýká. Já má – ve shodě se Světovou zdravotnickou organizací – ten názor, že neplodnost je nemoc, máme ji tedy léčit jako kteroukoliv jinou. Nezanedbatelná otázka je, koho se vůbec diagnóza neplodnosti může týkat. Je-li neplodnost opakem plodnosti, je nutnou podmínkou, že jde o pár, tedy o muže a ženu. Tento přírodní fakt se v Česku promítl i do zákona, který skutečně říká, že „neplodný pár je muž a žena...“. Opačný extrém je ve Spojených státech, kde mohou kupříkladu dva muži zaplatit ženě za to, že jim daruje vajíčka, jiná žena dítě „odnosit“, porodí a oni si ho potom vezmou domů. Teď už je situace i u nás o něco volnější – dříve bylo pro žadatele nutnou podmínkou manželství, dnes je v zákoně řečeno pouze „muž a žena“. V tom se odráží skutečnost, že asi třetina párů, které k nám přijdou, manželé nejsou.

Jak se neplodnost definuje? Jak velké je procento těch „neplodných“?

Za neplodný se považuje pár, ve kterém žena neotěhotní do jednoho roku, a to se týká asi deseti procent párů. Ve čtyřiceti procentech případů je příčina na straně muže, v padesáti na straně ženy a v deseti procentech nedokážeme (zatím) příčinu odhalit. Někdy je už z anamnézy důvod jasný.

Například?

Například má-li žena za sebou dvě mimoděložní těhotenství, a má proto odstraněny oba vejcovody, není třeba dál mnoho pátrat. Přesně to byla dříve katastrofa, zatímco dnes, díky asistované reprodukci, je to vcelku nadějná diagnóza. Pro nás je podstatné, aby žena měla vajíčka a dělohu.

Mezi první vyšetření u nás patří spermioqram muže. Těch čtyřicet procent příčin spadajících pod diagnózu nedostatečné kvality spermií není málo. Metoda, kterou pak používáme – vpíchnutí spermie do vajíčka, je účinná téměř u všech. Označuje se ICSI – intracytoplasmatická injekce.

Druhou velkou typickou skupinou z pohledu neplodnosti jsou ženy ve vyšším věku. Statistika ukazuje, že křivka plodnosti se v pětatřiceti letech zlomí, otěhotnět je pak těžší a těžší, žena by na to potřebovala dlouhý čas. Když ale přijde až v těch pětatřiceti, ten čas nemá. Vaječníky mají už jen málo vajíček a stoupá počet těch nekvalitních. I u mladé ženy je asi třetina vajíček primárně nefunkčních. A pak je další skupina – ženy, které nemají vajíčka vůbec a potřebují je od dárkyně.

Žena nemá vůbec vajíčka? Co je to za poruchu?

Některé ženy nemají vajíčka už od narození z důvodů genetických, některým se přirozeně vyčerpají třeba už po třicítce, u jiných je zničí chemoterapie...

Z tohoto důvodu, kromě jiných, k nám jezdí v nemalém počtu i zahraniční pacientky. České ženy jsou ochotny vajíčka darovat, a zřejmě za méně peněz než někde jinde ve světě. V některých zemích zákony darování vajíček zakazují.

Říkal jste, že asi u deseti procent párů se příčina neplodnosti nezjistí. Oba jsou v pořádku, ale nějak to nejde a neví se proč. Umíte i těm něco poradit?

Možností je řada: uvolňovací cvičení podle sestry Mojžíšové, podpora růstu více vajíček současně, ověření oplození vajíček a dobrého vývoje embryí „ve zkumavce“. Když nic z toho nezabere, čas běží a věk roste, můžeme někdy nabídnout spermie od dárce nebo vajíčka od dárkyně. Ale to je výjimka.

Hradí léčbu zdravotní pojišťovny?

Téměř všechnu léčbu včetně „oplození ve zkumavce“ lze provést bez doplatků pacienta. Pojišťovny ale nehradí například ICSI nebo zmrazení embryí čili kryokonzervaci. Naším cílem je kvalitní péče za cenu dostupnou pro všechny páry, které ji potřebují. Vždy muži i ženě řekneme, co považujeme za optimální, a pak se s nimi domluvíme na dalším postupu.

Pojišťovna ale zákrok ženě hradí třikrát, a to do věku devětatřiceti let. A pak se stane, že přijde pětatřicetiletá paní a říká, že si to zaplatí. Prav-

děpodobnost, že opravdu otěhotní, je snad 1:1000. Je-li nález alespoň trochu nadějný, snažíme se jí vyhovět, ale v takovém případě po neplodném páru, tedy především po ženě, která nese zátěž celého procesu, žádáme, aby podepsala souhlas. Jakási naděje je téměř vždy, ale racionální jednání to často není.

A jak vlastně ty jednotlivé etapy „oplození ve zkumavce“, tedy IVF, vypadají?

Předpokládáme, že jsme již stanovili vyšetřením jasnou příčinu a že její řešení je v použití IVF. Když žena a muž souhlasí, musíme vyplnit několik formulářů a poučení. Na tom, aby všemu správně porozuměli, moc záleží – jde o to, aby ve správný čas udělali to, co se má. Žena od nás dostane léky, které si většinou i sama injekčně aplikuje. Úkolem těchto injekcí je zvýšit počet vajíček ve vaječnících. K tomu, aby se mohlo jedno dítě narodit, potřebujeme totiž odebrat v průměru pět až deset vajíček – řada jich není schopna správného vývoje. Pak se jiným lékem docílí toho, aby vajíčka nedozrála předčasně. Na ultrazvuku vidíme, v jaké fázi růstu vajíčko je. Když doroste do správné velikosti, aplikujeme další injekci, která odstartuje proces zrání. Můžeme celý proces řídit tak, aby žena přišla k odběru vajíček v ten správný čas.

A jak ten odběr vypadá? Dělá se ambulantně?

Ano. Paní přijde ráno a za šest hodin odchází domů. Odběr se provede dlouhou jehlou přes pochvu. Abychom věděli, kam jehla míří, je vedena vodičem na ultrazvukové sondě. Výkon trvá pět až deset minut, většinou se provádí v narkóze. K vajíčkům ve speciálním médiu se potom přidají spermie, cestu do vajíčka si najdou samy. Anebo – kde je to podle spermioqramu indikováno – se do každého vajíčka zavede pomocí speciální pipety jedna spermie, to je právě to již zmíněné ICSI. Druhý den se kontroluje, zda začal ten žádoucí proces vývoje vajíčka. A potom se další dny sleduje, zda dělení buněk v embryu probíhá správně. Z odebraných vajíček se v průměru správně dělí 30 procent.

Pak se tedy embryo musí dostat tam, kam patří, do dělohy. To se provede zase ambulantně?

Ano. Vkládá se do dělohy děložním hrdlem. Jde-li vše normálně, výkon trvá sotva minutu. A je nebolestivý.

Vy jste vedoucím lékařem Centra asistované reprodukce, kolik lékařů u vás pracuje?

Devět lékařů, i když úřední řečí se jedná jen o 2,8 úvazku, nejsme tady neustále. I já sám mám operační dny, jsem u porodů... Protože mám ale centrum na starosti, čtyři dny z pěti trávím tady, zatímco kolegové spíš opačně. A v laboratoři jsou tři vysokoškoláci – embryologové a tři laborantky.

A zdravotní sestry?

Sestríčky jsou tu čtyři na plný úvazek. Se zkušenou sestrou nám jde práce dvakrát rychleji.

Musí mít nějaký speciální kurz?

Ne, naučí se postupně všechno tady. K tomu jen tak na okraj: čím dál víc panuje – podle mě scestná – myšlenka, že lidé budou tím lépe pracovat, čím déle se budou vzdělávat. Dříve sestra vyšla po čtyřech letech ze školy a na nemocničním oddělení, kam nastoupila, se za krátkou dobu další potřebné úkony naučila. A teď? Aby mohla samostatně bez dohledu jiné sestry pracovat, musí mít navíc tři roky bakalářského studia. A když přijde na oddělení, stejně se musí vše specifické naučit tam.

Kdy vaše pracoviště vůbec vzniklo?

V roce 1992. První takové centrum v Československu fungovalo v Brně už od začátku 80. let. Já jsem měl to štěstí, že jsem začínal v době rozvoje metod asistované reprodukce. Bylo to období velké volnosti, nebyli jsme tak svázáni předpisy jako nyní. IVF jsem se učil ve Francii a v Praze jsem potom vlastně začínal sám – gynekolog, embryolog, laborant v jednom.

Nakonec ještě zpátky k těm už zmíněným zmraženým embryím. To je nezvyklý pojem, a když si uvědomíme, co obnáší...

Z deseti odebraných vajíček získáme většinou dvě či tři vyvíjející se embrya, vhodná k přenosu do dělohy. Může jich být i pět, všechna je ale do dělohy naráz vložit nemůžeme, žena by mohla mít i paterčata. Pak vložíme jedno nebo dvě (případná dvojčata jsou ještě akceptovatelná) a další embrya zmrazíme (to se týká asi čtvrtiny žen). Když žena po prvním embryotransferu neotěhotní, můžeme za dva až tři měsíce snadno další rozmrazit a zavést do dělohy. A když po embryotransferu otěhotní a porodí, můžeme udělat totéž, jenže s odstupem pár let.

Je to zvláštní. Je tu „cosí“, maličká a zmrzlá, ze kterého může klidně, třeba až po desítkách let, vyrůst člověk. Anebo se to „cosí“ může zničit.

Jistěže je tady velká otázka eticko-právní, co embryo vlastně je. Právníci jsou poněkud bezradní – je-li to člověk, měl by mít opatrovníka a všechny další náležitosti. Je-li to věc, měla by se dědit. Bere se to tedy tak, že to je potenciální člověk, tedy má potenci stát se člověkem, ale z právního hlediska to člověk není. My embryo za potenciálního člověka považujeme. Nemá zatím žádná práva, ale můžeme definovat jeho zájmy. Jeho zájmem je dospět a naším úkolem je mu při tom v mezích možností asistovat v souladu s vůlí rodičů. Oni o tom rozhodují, ale my jim máme radit. Takže po uplynutí pěti let jim v případě, že zmrazená embrya pro sebe už nechtějí dále uchovat, nabízíme, že je mohou darovat. Když nechtějí a rozhodnou se embryo zničit, nedá se nic dělat, je jejich právo takto se rozhodnout. Naše nabídka má ale smysl, třeba je k rozhodnutí embrya darovat dovede.

A co na konec?

Snad dvě rady: Nejlepší prevencí neplodnosti je počít děti včas, nejpozději do třiceti roků věku ženy. A ta druhá: když se početí rok nedaří, je dobré se obrátit na lékaře. Velké většině neplodných párů dokážeme pomoci.

Jana Plíšková

OZNÁMENÍ

Předplatné 2011

Vážení předplatitelé, děkujeme, že jste nahlásili změny v počtech objednaných kusů *Českého bratra*. Máme radost ze všech nových předplatitelů i z toho, že mnozí využili dárkové předplatné, někoho jím obdarovali a tím rozšířili čtenářskou obec.

Informace a omluva

Milí čtenáři,

na CD, které jste dostali s minulým číslem *Českého bratra*, jsme opomněli uvést důležitý údaj: mistrem zvuku a zpracování nahrávky Bachovy kantáty v podání pěveckého sdružení Naši pěvci byl Ing. Tomáš Tichý. Omlouváme se především jemu, neboť věnoval přípravě CD svůj um, odborné dovednosti a čas, ale i vám čtenářům za nedostatečné informace. **Daniela Ženatá, šéfredaktorka**

Křest nemluvnat

Bůh se přiznává ke člověku

Po všechna pokolení každý, kdo je mezi vámi mužského pohlaví, bude osmého dne po narození obřezán...¹ Sám Hospodin zde ustanovuje obřízku dětí krátce po jejich narození. Židovská obřízka není tělesným dědictvím kvůli příslušnosti k Abrahamovu pokolení. Vždyť se neobřezávali jen potomci Abrahamovi, ale i cizinci koupení za stříbro.² Abraham obřezal i svou čeleď, která také nepatřila do jeho potomstva.³ Obřízka značí příslušnost k církvi, je znamením smlouvy přijaté od Boha dospělými, kteří při tom zastupovali své potomky.⁴ I děti byly tedy do smlouvy přibrány a nikde v Písmu jim není tato výsada odňata.

Jak je tomu u křesťanů? Křest je počátkem nového života křesťana,⁵ pevným bodem, od kterého se odvíjejí mnohá duchovní zaslíbení.⁶ Je znamením těch, kteří patří do církve Kristovy.⁷ A protože Bůh do „své církve“⁸ přijímal obřízku izraelské děti, nebyl pro křesťany problém křtít celé rodiny včetně dětí.⁹ Pokud máme za to, že v žádné z rodin zmíněných v Novém zákoně děti nebyly, snad nás přesvědčí další literární zmínka, tentokrát z období patristiky: biskup Polykarp, chystající se podstoupit pro Krista mučednickou smrt, připomíná, že už 86 let slouží Kristu, z čehož plyne, že kolem roku 70 přijal křest jako dítě.

Ježíš řekl: Každý, kdo se ke mně přizná před lidmi, k tomu se i já přiznám před svým Otcem v nebi...¹⁰ Dítě se k Bohu samo za sebe přiznat nemůže. V Ježíšově řeči ovšem není stanoven čas, kdy se má člověk k Bohu přiznat, a tak se přiznání pojí s konfirmací. Důležité je také to, že na prvním místě ve křtu stojí Boží přiznání se k člověku. Teprve na druhém místě je pak lidské přiznání k Bohu. Ne vy jste vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás...¹¹ Lidé mnohdy až příliš spoléhají na svobodu vlastní volby, ač sami třeba tuší, že dříve jako hříšní lidé doopravdy svobodní nebyli a že je svobodnými učinilo teprve jejich rozhodnutí pro Krista. Tedy vlastně Kristovo rozhodnutí pro ně – ne vy jste vyvolili mne...¹²

Jiní zase zastávají ten názor, že křest je jen jakýsi obřad a že je vlastně mnohem důležitější, co má člověk v srdci. Nejúskočnější ze všeho je srdce a nevléčitelné. Kdopak je zná?¹³ Jak často

se od Boha odvracíme? V lidském srdci nedoporučuji hledat zdroj spásy. Zachrání nás to, že jsme pokřtěni v Kristovu smrt¹⁴ a že budeme tak jako on vzkříšeni.

O křtu dětí by se dalo napsat ještě mnohé další. Spisování mnoha knih nebere konce a mnohé hloubání unaví tělo, a tak skončím jen slovy žalmisty: Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi! Svou velebnost vyvýšil jsi nad nebesa. Ústy nemluvnat a kojenců jsi vybudoval mocný val proti svým protivníkům a zastavil nepřitele planoucího pomstou.¹⁵

Martin Hrdlička

1 Gn 17, 12 | 2 Gn 17, 12n | 3 Gn 17, 23 | 4 Gn 17, 10 sr Gn 9, 9 |
5 Ř 6, 3n | 6 Ř 6, 5nn sr | 3, 5 | 7 Ef 4, 3-5. Ko 2, 11n sr Gn 17, 12-14 |
8 Ř 11, 17-24, zvláště poslední dva verše |
9 1K 1, 16. Sk 16, 15. 31-34 | 10 Mt 10, 32 | 11 | 15, 16 | 12 sr | 6, 44 |
13 Jr 17, 9 | 14 Ř 6, 3 | 15 Z 8, 2n

OTÁZKA NA TĚLO

Doporučili byste křest nemluvnat?

Eva Halamová

farářka

Pro farářku to není dobře položená otázka. Nedo-
poručuji, já nemluvnata křtím. A právě při křtu ne-
mluvnat si uvědomuji, že i my dospělí jsme na tom
před Pánem Bohem stejně jako to dítě. Že ani my
nemáme nic, čím bychom si křest zasloužili, byli
příjatelnější.

Jako matka jsem u křtu svých dětí prožívala
radostně, že na ty své ratolesti nejsem sama, že je
mohu svěřit někomu, na koho je spolehnoutí, kdo
toho při jejich výchově tolik nepokazí a kdo s nimi
bude, až tady nebudu já.

Daniela Balíková

Ke křtu nemluvnat se nepřikláním. Dle mého by
se člověk měl pro Krista rozhodnout vědomě, je
to zásadní životní rozhodnutí a ohromující životní
zkušenost. Člověk jako dítě ke Kristu přicházet má,
ale ne ve věku dítěte, nýbrž v průzračnosti dítěte.
Pokud já budu radostně tuto skutečnost prožívat,
možná i mé děti po Kristu zatouží a budou ho také
chtít následovat. Křtem jim „nebe“ nezajistím,
i když bych pro ně chtěla to nejlepší. Spíše se budu
modlit za to, aby našly správnou cestu.

Jan Štefan

vedoucí katedry systematické teologie ETF UK

Nedoporučil. Naopak bych se ho pokusil vymluvit.
Dokážu si však představit několik pádných protiar-
gumentů, které by mě přiměly k tomu, že bych proti
tomuto křtu nemluvněte nic nenamítal, ano že bych
k tomuto křtu důrazně vybídl.

Pavel Kašpar

farář a člen synodní rady

Ano! Já jsem se narodil doma v pokoji, pokřtěný
jsem byl někde v kuchyni a necítím to jako handi-
cap. Na druhé straně znám člověka, který se nechal
pokřtít v dospělosti už alespoň třikrát, pořád těká,
neví, kam patří a komu věří. Jsou to možná krajní
případy, ale křest nemluvnat více podtrhuje Boží

věrnost nám lidem. A to ve svých šedesáti letech
odžitých mezi lidmi považuji za podstatnější prvek
křtu než co ostatní, vlastně za jeho nosnou kon-
strukci.

DaZ

EKUMENICKÁ RADA CÍRKVÍ

Otevřený dopis Řídícího výboru ERC veřejnosti, členům české vlády, poslancům Parlamentu České republiky a církvím

Vážení občané, vážení členové vlády, vážení poslanci a poslankyně, senátorky a senátoři, bratři a sestry!

Obracíme se na vás tímto otevřeným dopisem, v němž bychom vám rádi přiblížili postoj Ekumenické rady církví, sdružující více než desítku denominací působících v České republice k otázce nápravy majetkových křivd a dalšího financování. Považujeme za důležité informovat vás o současném stavu. I proto jsme již před několika lety zřídili za podpory Ministerstva kultury ČR webové stránky www.cirkevnimajetek.cz, kde lze najít informace k celé problematice.

Na úvod dopisu podotýkáme, že netoužíme ani po privilegiích, ani po majetku. Církvím jde o možnost samostatného fungování a dořešení věcí z minulosti. Domníváme se také, že práce církví a církevních zařízení, která má v sociální struktuře českého státu své nezastupitelné místo, by při zachování současného vztahu stát – církev zůstala ztížena.

Pro další jednání stejně jako pro informaci české veřejnosti považujeme za důležité seznámit vás v krátkosti s několika fakty vyplývajícími z důsledků neřešeného stavu mezi státem a církvemi:

a) Duchovní není možné pokládat za státní zaměstnance. To, že jsou stále ještě vypláceni ze státního rozpočtu, není jejich volbou, nýbrž důsledkem dlouhodobé liknavosti ze strany státu, což ve svém nálezu z 1. července 2010 konstatuje i Ústavní soud: „Dlouhodobá nečinnost Parlamentu České republiky spočívající v nepřijetí zvláštního právního předpisu, který by vypořádal historický majetek církví a náboženských společností, je protiústavní a porušuje čl. 1 Ústavy České republiky.“

b) Platy duchovních je nutné pokládat (ve smyslu zákona č. 218/1949 Sb.) za jistou míru kompenzace za výnos ze zabaveného majetku církví. Podle odhadu renomovaných institucí jsou dotace ČR poskytované církvím nejvýše třetinou výnosu ze zabaveného

církevního majetku. Církev tak fakticky poskytuje ČR dotaci ve výši minimálně dvojnásobku vynakládaných prostředků ČR na církev, nebo jinak řečeno, není to stát, kdo dotuje církev, nýbrž církev, které dotují stát. Zápis z 5. schůze Dočasné komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi ze dne 27. listopadu 2008 mj. uvádí: ...výdaje státu za uplynulých šedesát let ve prospěch církví a náboženských společností činily 60,6 miliard Kč. Nerealizované výnosy ze zestátněného majetku církví činily 141 miliard Kč a ušlé patronáty představují částku 87,8 miliard Kč. Celkové kladné saldo z pohledu státu činí 168,6 miliard Kč.

c) Dosud platný zákon č. 218/1949 Sb. je nejvíce problematickým tím, že byl přijat za komunistického režimu jako jeden z nástrojů kontroly a represe. Přesto ani dnes není ze strany státu dlouhodobě plněn – zejména jeho ustanovení § 4 Náhrada cestovních, stěhovacích a jiných výloh a § 8 Věcné náklady, atd.

d) Platy duchovních neodpovídají svou výší ani strukturou (počet tříd) platům zaměstnanců státu s ekvivalentním vzděláním (např. středoškolským učitelům apod.). V průměru jsou platy vysokoškolsky vzdělaných duchovních pouze cca 70 % celostátního průměru.

e) Na rozdíl od zaměstnanců státu nedocházelo u duchovních v minulosti k pravidelnému navyšování platů ve stejné ani obdobné míře, a to jak v četnosti, tak v objemu. Průměrný plat duchovních se dnes pohybuje kolem 16 tisíc Kč (nástupní plat mladých vysokoškolsky vzdělaných duchovních je dnes 11 tisíc Kč). Církev sdružené v Ekumenické radě církví jsou připraveny účastnit se všech jednání, která budou seriózně řešit tuto problematiku, a za tímto účelem se také účastní prostřednictvím svých zástupců práce expertních komisí a řady dalších jednání se zástupci státu, obcí a měst, politických stran a ostatních zainteresovaných skupin.

Členské církve ERC deklarují svou připravenost zohledňovat možnosti našeho státu. Připomínají však, že komunistickým režimem zabavený majetek nebyl v církvích shromážděn za účelem budování moci. Pocházel z vůle členů církví zabezpečit existenci církví a jejich působení, které především spočívá v duchovenské službě občanům naší společnosti a ve službě

potřebným. Proto církve očekávají, že jednání o majetkovém narovnání a budoucí podobě financování jejich života bude tvořit jeden celek.

Církve věří, že současná příležitost postoupit v této věci je veliká. Proto se obracíme na českou veřejnost s žádostí o střízlivé posuzování celé problematiky a na politiky (koalice i opozice) se žádostí o odpovědné a moudré rozhodování.

Na členy církví ERC se obracíme s naléhavou prosbou o modlitební podporu v budoucích jednáních. Kéž nás společně určuje taková věrnost Kristu, která bude umět rozlišovat věci a argumenty podstatné od nedůležitých a podle toho určí z naší strany přístup k jednání i jeho případným závěrům.

S poděkováním za čas, který jste věnovali tomuto dopisu, a s přáním požehnaného adventního času, jménem Řídícího výboru Ekumenické rady církví v České republice

Mgr. Joel Ruml, předseda Ekumenické rady církví v ČR

Ing. Daniel Fajfr, místopředseda ERC v ČR

Mgr. Dušan Hejbal, místopředseda ERC v ČR

Mgr. Sandra Zálabová, vedoucí tajemnice ERC v ČR

V Praze dne 28. listopadu 2010

SYNODNÍ RADA

Ze zasedání synodní rady 16. 11., 30. 11. a 14. 12. vybíráme:

Personálie:

SR zřizuje místo pastoračního pracovníka pro sbor Nosislav s určením pro Ivu Květonovou na úvazek 25 %, pro ES a. v. ČCE v Českém Těšíně pro Zuzanu Maroszovou na poloviční úvazek, pro sbory v Jasenné a Liptále pro Blanku Mackovou 25 % pro každý sbor, pro sbor ve Valašském Meziříčí pro Věru Tylalíkovou na 25 %, pro sbor v Rumburku pro Terezu Chrbolkovou na poloviční úvazek.

Prodlužuje místo pastoračního pracovníka pro sbor Praha 8 – Kobylisy pro Elišku Erdingerovou na 2/3 úvazek, pro sbor Jindřichův Hradec pro Martinu Sablíkovou na plný pracovní úvazek, pro sbor Pardubice pro Pavlu Queisnerovou na 75 % úvazek, pro sbor Sázava pro Danu Tichou na 25 % úvazek, pro sbor Brno II pro Naděži Popelářovou na 25 % a Martu Vařilkovou na 25 %, pro sbor Klobouky u Brna pro Jaroslavu Kordiovskou na poloviční úvazek, pro Ochranovský

sbor při ČCE v Jablonci nad Nisou pro Petra Kohouta na poloviční úvazek, pro Horní sbor na Vsetíně pro Richarda Polomíka na poloviční úvazek. Povolává Jiřího Klimeše na místo pastoračního pracovníka povšechného sboru na poloviční úvazek s určením pro Konzervatoř Evangelické akademie.

Příští uzávěrka přijímání žádostí o zřízení či prodloužení míst pastoračních pracovníků je k 30. 4. 2011.

Potvrzuje volbu Františka Pavlise za kazatele v Ostrově na úvazek 33 %, Josefa Hurty za faráře ve Stříteži nad Bečvou na plný pracovní úvazek.

Potvrzuje volbu náměstka seniora Libereckého seniorátu Filipa Šimonovského a volbu náhradníka z řad farářů Filipa Susy. V Poděbradském seniorátu potvrzuje volbu seniorátního kurátora Pavla Pistora a volbu náhradníka z řad kazatelů Martina Zikmunda. Potvrzuje volbu seniora Miroslava Hamariho a kon-seniora Radka Matušky v Západočeském seniorátu. Potvrzuje volbu prvního náhradníka SV z řad kazatelů Tomáše Vítky v Horáckém seniorátu.

Pověřuje Simonu Tesařovou duchovenskou službou ve Vazební věznici Praha–Pankrác.

Děkuje Kateřině Vašinové za dlouholetou práci v poradním odboru křesťanské služby a bere na vědomí její rezignaci.

SR vzala na vědomí zprávu studentky ETF UK Jaroslavy Michnové a studenta Ondřeje Zikmunda o vykonání předepsané praxe ve sboru, zprávu z tříměsíčního studijního volna faráře Jiřího Orta, souhlasí s využitím tříměsíčního studijního volna faráře Filipa Čapka k studijnímu projektu v Izraeli.

SR souhlasí se zapsáním studentky ETF UK Kláry Černé, studenta Filipa Ženatého, studentky Zory Novákové a absolventky bohosloví Ludmily Mikšíkové (t. č. na mateřské dovolené) do seznamu kandidátů služby v církvi.

SR odsouhlasila návrh změn v čl. 11, body 7 a 8 Řádu pro kazatele. 7: Předpokladem pro přijetí do vikariátu je písemná žádost studenta (absolventa) bohosloví zapsaného po dobu nejméně jednoho roku do seznamu kandidátů služby v církvi podaná synodní radě. 8: Podmínkou pro přijetí do vikariátu je vykonání nejméně jedné bohoslovecké praxe ve sboru ČCE v rozsahu tří týdnů.

Správa církve:

Na vědomí přijala synodní rada zprávy ze zasedání seniorátních výborů:

Libereckého seniorátu z 21. 9., 19. 10. a 13. 11. 2010

Moravskoslezského seniorátu z 4. 10. 2010

Východomoravského seniorátu z 11. 10. a 9. 11. 2010

Západočeského seniorátu z 18. 10. 2010

Brněnského seniorátu z 25. 10. 2010

Královéhradeckého seniorátu z 18. 10. 2010

Poděbradského seniorátu z 9. 11. 2010

Zprávy z vizitací ve farních sborech:

Praha 3 – Žižkov 28. 3. a 6. 4. 2010

Jičín 5. 10. 2010

Domažlice 18. 10. 2010

Kroměříž 19. 9. 2010

Praha 4 – Nusle (neohlášená)

Zprávu z konventu Královéhradeckého seniorátu

z 13. 11. 2010

Na vědomí vzala SR zprávu o jednání konventu Jihočeského seniorátu z 6. 11. 2010. Konvent zvolil předsednictvo ve složení: předseda Hynek Tkadleček, místopředseda z řad kazatelů Jiří Ježdík, náhradníci Daniel Freitinger a Drahomír Frühbauer, místopředsedové z řad laiků Jan Matějka a Walter Matlášek, náhradníci Věra Jakobiová a Zdeněk Beneš.

Ekumena:

Na synodu EKBO s tématem Mládež, sbor, vzdělávání v Berlíně zastoupil ČCE farář Jaroslav Pechar.

Den reformace v Evangelické církvi v Rakousku měl téma Migrace. ČCE reprezentoval a mnoho podnětů přivezl farář Ondřej Kolář.

K účasti na synodu Zemské evangelické církve v Porýní 9.–12. 1. 2011 byl pověřen Jan Plecháček. Na loučení s aktivní službou Andrease Hesse, dlouholetého ředitele pomocného švýcarského díla HEKS, byl delegován na 21.–23. 1. 2011 tajemník pro ekumenu Gerhard Frey-Reininghaus. Na seminář GEKE o eutanazii 7.–9. 2. 2011 v Tutzingu delegovala SR Kateřinu Roskovcovou a Hanu Brožkovou.

Daniela Hamrová z ekumenického oddělení byla pověřena koordinací příprav Noci kostelů 2011. Doporučila sborům (sborovou zásilkou a přes web), aby se do celostátní akce zapojily a o svém záměru informovaly ekumenické oddělení.

DaZ

ÚMRTÍ

Dne 3. prosince zemřela ve věku 77 let paní **Mgr. Marie Taichová**, roz. Čejková, farářka ČCE v. v. Ve věku 96 let zemřela 5. prosince paní **Milena Veselá**, manželka faráře Josefa Veselého. Dne 7. prosince zemřel ve věku 91 let pan **Jaroslav Batla**, farář ČCE v. v. Ve věku nedožitých 97 let zemřel 8. prosince pan **ThMgr. Severin Tůn**, farář ČCE v. v. Ve věku 91 let zemřela 28. prosince paní **Vlastimila Dittrichová**, roz. Bednářová, vdova po faráři Bohumilu Dittrichovi.

Rozloučení s Marií Taichovou v opatovickém kostele

JUBILANTI

V měsíci lednu 2011 slaví kulaté nebo půlkulaté narozeniny (od padesáti let výše) tyto současní a bývalí pracovníci v církvi:

Josef Bartošek 60 let

Jiřina Hlaváčová 70 let

Michael Hána 55 let

Hana Svobodová 60 let

Bernard Louis Martin 70 let

Naděžda Šebestová 80 let

Kristina Fialová 80 let

Jana Gruberová 60 let

Symposium k 20. výročí začlenění teologických fakult do Univerzity Karlovy

Univerzita Karlova uspořádala 30. listopadu 2010 symposium, jímž si připomněla 20. výročí (znovu)začlenění teologických fakult do svazku univerzity. K opětovnému připojení teologických fakult, násilně odtržených v padesátých letech, došlo nedlouho po sametové revoluci 10. května 1990.

Na sympoziu k tématu „Role teologických fakult v univerzitě“ zazněly tři přednášky neteologů, přírodovědce RNDr. Vladimíra Roskovce, CSc., filozofa Prof. PhDr. Jana Sokola, PhD. (foto) a socioložky PhDr. Jiřiny Šiklové, CSc. a tři příspěvky nynějších děkanů teologických fakult Univerzity Karlovy ThLic. Prokopa Brože, ThD., doc. Jindřicha Halamy, ThD. a Prof. ThDr. Jana Blahoslava Láška.

DaZ

ZE SVĚTA

V Rusku se církvi po 90 letech vrací bolševiky zabavený majetek

Ruská Státní дума 3. prosince schválila dlouho připravovaný zákon o restituci nemovitého majetku církvím, z něhož nejvíce získá církev pravoslavná. Pro zákon hlasovalo 345 poslanců dolní parlamentní komory, proti bylo 42, hlavně z řad komunistické strany. Oznamil to server Newsru. Pravoslavná církev se tak podle dostupných údajů stane druhým největším vlastníkem po státu. Zákon musí ještě podepsat prezident Dmitrij Medveděv.

Po více než devadesáti letech od revoluce v roce 1917, kdy bolševici církvím majetek zabavili, se tak jeho značná část vrací zpět. Zvláště kulturní elity země považovaly zákon za kontroverzní, protože v řadě církevních staveb jsou významná muzea a pa-

novala obava z jejich zániku. To však v přijaté poslední verzi textu zákona upravuje. Moskevský pravoslavný patriarchát již nyní přijetí zákona oslavoval jako historické vítězství a pozdní spravedlnost. Od pádu komunistického režimu docházelo zatím jen k dílčím restitucím.

Podle zákona dostane církev zpět na 11 tisíc objektů, mezi nimi kláštery, školy a také tisícovky památek celonárodního významu. Majetek může přijmout do vlastnictví nebo do bezplatného užívání. Pouze zvláště cenné stavby a architektonické celky zanesené do seznamu památek světového dědictví UNESCO mají zůstat státní. Celkem jde o 64 objektů.

Návrh zákona byl několikrát měněn, zejména po námitkách ředitelů velkých muzeí, nakonec ale získal v parlamentu širokou podporu. Dílčí vracení církevního majetku zabaveného bolševiky začalo už na počátku 90. let, kdy tehdejší prezident Boris Jelcin podepsal dekret o předání některých církevních objektů. Před šesti lety parlament přijal zákon umožňující bezplatné a trvalé užívání pozemků, na nichž stojí chrámy.

V Rusku převládající pravoslavná víra zažívá v současnosti znovuvzkříšení a církev už patří k nejvýznamnějším institucím v zemi. Formálně jsou sice stát

a církev odděleny, ale mocenská elita zjevně přisuzuje pravoslaví roli jednoho ze svorníků národní identity, nově vytvářené po zhroucení sovětské říše před dvěma desetiletími. Kreml se podle pozorovatelů snaží o církev opírat i proto, aby se odlišil od západního sekularismu a liberalismu.

V současnosti má pravoslavná církev v Rusku 234 mužských a 244 ženských klášterů, na 16 tisíc farností se svými chrámy a skoro 5000 církevních škol.

Katolických farností je 220, třetina však nemá vlastní kostely. Mešit je více než 4000, židovských synagog okolo sedmdesáti.

christnet/(MiH)

Wikileaks: Vatikán reaguje na prozrazení depeší: „Jsou potenciálně nespolehlivé“

Vatikán označil zveřejnění amerických diplomatických depeší, podle nichž vedení katolické církve nežije v dnešním světě, neumí používat moderní technologii, neví, která bije, a odmítlo spolupracovat s irským vyšetřováním kněžského zneužívání dětí, za „velmi vážnou“ záležitost. Americké diplomatické depeše jsou podle Vatikánu „potenciálně nespolehlivé“.

„Přirozeně odrážejí tyto depeše vnímání a názory lidí, kteří je napsali. Není možné je považovat za názory samotné Svaté stolice ani za přesné citáty výroků jejich činitelů,“ konstatoval Vatikán. „Jejich spolehlivost musí být tedy s velkou opatrností pečlivě hodnocena a výše zmíněná fakta je nutno mít na paměti.“

Ve svých depeších z Říma napsala americká diplomatka Julieta Valls Noyesová, že irské pokusy, aby Vatikán spolupracoval na vyšetřování zneužívání dětí kněžími, charakterizoval Vatikán jako „urážku své suverenity“. Zástupce papeže Benedikta, státní tajemník kardinál Tarcisio Bertone, je charakterizován v amerických diplomatických depeších jako „přitakávač“. „Jsem velmi hrdý, že jsem charakterizován jako přitakávač, protože toto barvitě přizvisko pravdivě odráží mou podporu pro pastorální práci Svatého otce,“ řekl Bertone italskému tisku. Italský tisk hájil Vatikán, že není pravda, že „nežije v moderním světě a neví, která bije“. *Il Giornale* poukázal na to, že kardinál Bertone neumí jen italsky, ale mluví také francouzsky a španělsky. „Americké velvyslanectví mu ovšem nemohlo odpustit, že nemluví anglicky,“ napsal list.

Před vydáním amerických depeší serverem Wikileaks odsoudilo americké velvyslanectví ve Vatikánu prozrazení těchto dokumentů a přislíbilo, že spolupráce se Svatou stolicí nijak neutrpí. **Britské listy/ČBK**

na jejich výsledky podíváme hlouběji: velká většina českých nevěřících není úplnými ateisty, příliš pevná však na druhou stranu není ani víra věřící menšiny. A to přesto, že si obě strany o sobě myslí pravý opak a jsou ochotny se za něj dokonce bít. Většina naší společnosti je možná víc „proticírkevní ze zvyku“ než ateistická z přesvědčení, zatímco podstatná část členů církví se svého přesvědčení drží také především silou tradice a zvyku. Tato kniha se snaží prostřednictvím historických a sociologických analýz ukázat, proč tomu tak je a jaké to má společenské a kulturní důsledky.

Zdeněk R. Nešpor je historik a sociolog náboženství, působí jako vědecký pracovník Sociologického ústavu AV ČR a docent na Fakultě humanitních studií UK. V Kalichu vydal *Encyklopedii moderních evangelických (a starokatolických) kostelů Čech, Moravy a českého Slezska* (2009) a *Století evangelických časopisů, 1849-1948* (2010).

<http://www.ekalich.cz/produkt/187-Prilis-slabi-ve-vire-ve-vire-ceska-ne-religiozita-v-evropskem-kontextu/index.htm>

Praha: Kalich, 2010. 216 s. 210 Kč

Sváta Karásek: Vrata dokořán Texty písní a básně

Úplné vydání písňových textů a poezie Sváti Karáska navazuje knižní úpravou na úspěšnou sbírku kázání *Boží trouba* (Kalich 2000). K vydání připravil Jaroslav Riedel.

Praha: Kalich 2010, 184 s., 230 Kč

UPOUTÁVKA

Zdeněk Nešpor: Příliš slábi ve víře Česká ne/religiozita v evropském kontextu

Běžně se hovoří o tom, že Češi jsou „nejateističtější národem“, což se zdají potvrzovat i mezinárodní sociologické výzkumy. Problém nastává ve chvíli, kdy se

Obnovené bohoslužby v Újezdě nad Lesy

O sobotách v muzeu

Újezd nad Lesy je kazatelskou stanicí sboru ve Škvorci, k níž patří ještě obce Klánovice, Běchovice, Koloděje a Sibřina. Až na Sibřinu je to ještě Praha. Mateřský sbor Škvorec už je také mimo území hlavního města. To je částečným důvodem určité roztržičnosti sboru. Pokud nemáte auto, ze všech zmíněných obcí je mnohem snadnější dostat se do centra města než do sousední obce. Proto je velmi významné, že se v kazatelské stanici Újezd nad Lesy podařilo, zvláště péčí bratra PhDr. Miloše Schmidta, obnovit bohoslužebná shromáždění. Od září tohoto roku máme bohoslužby v Újezdě jedenkrát v měsíci, a to každou třetí sobotu v 16.30.

Proč neobvyklá sobota? Bohoslužby se konají v kulturním centru obce (tzv. Polyfunkční dům), v místnosti městského muzea. Protože se ve výběru doby bohoslužeb musíme přizpůsobit provozu a akcím muzea, byl vybrán tento den a tato hodi-

na. Ostatně patří se poděkovat za vstřícnost také vedení Úřadu MČ Praha 21 a Muzejní radě.

Pro případné návštěvníky: dům se nachází na křižovatce ulic Staroujezdská a Novosibřinská, místní tomu místu říkají jednoduše „Křižovatka“. Autobusová zastávka má též jméno prosté – Újezd nad Lesy.

Když se uvažovalo o obnovení bohoslužeb, nebyla snadnější dostupnost Újezda jediným důvodem. Kazatelská stanice s pravidelnými bohoslužbami tam totiž dlouho byla (od roku 1930) a bohoslužby se tam konaly až do roku 1991. Takže se jen pokračuje v tom, co se dělalo od začátku existence sboru ČCE v tomto místě, a jen na čas se přestalo.

Od září tedy máme – k větší chvále Páně a svěmu povzbuzení – bohoslužby i v muzeu v Újezdě. Máme radost. Chceme se s vámi o tu radost podělit a přidat pozvání. Přijďte.

Elen Plzáková

Znovuotevření evangelického kostela ve Dvakačovicích

Slavnost při příležitosti znovuotevření opraveného chrámu Páně ve Dvakačovicích se konala 14. listopadu 2010. Při děkovné bohoslužbě kázal farář Jan Čapek z Liberce. Kurátor sboru Jaromír Vyskočil poděkoval při odpoledním otevření kostela. Jan Čapek promluvil na téma Evangelictví včera a dnes. Slavnost byla zakončena pobožností, vystoupily rovněž pěvecké sbory z Pardubic a Litomyšle.

Evangelický kostel ve Dvakačovicích prošel důkladnou rekonstrukcí. Kurátor dvakačovického sboru Jaromír Vyskočil k tomu uvádí: „Opravy začaly v roce 2006, což bylo hlavně odvodnění kostela, kanalizace. V roce 2007 jsme provedli opravu střechy kostela, krovů a klempířské práce s tím spojené. V roce 2009 to bylo statické zajištění zevnitř kostela a výmalba a nakonec fasáda.“

Celková výše nákladů na opravu přesáhla šest milionů korun. Prostředky byly čerpány z fondů Jeronymovy jednoty, z grantu Pardubického kraje, z grantu obcí s rozšířenou působností, z grantu

ministerstva kultury ČR a z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Několika sty tisíci se podíleli sami členové dvakačovického sboru. Dvakačovický kostel slouží farníkům již 150 let a v roce 2006 byl přijat mezi státem chráněné památky.

DaZ

Neobyčejný obrat obyčejného kluka

Byl jsem typickým „Husákovým dítětem“...

Ke kostelům, církvím nebo křesťanské víře jsem až do svých šestnácti let neměl negativní vztah. Neměl jsem k nim totiž vztah vlastně žádný. Jako obyčejné dítě průměrné rodiny předpřevratových osmdesátých let jsem tyto pojmy vnímal jen jako ozvuky historie. Prarodiče byli formálními katolíky, rodiče praktikujícími ateisty nebo agnostiky a upřímnými stoupenci tehdejších pořádků.

I jinak jsem byl obyčejným dospívajícím těch časů. Bavil mě sport, při kterém jsem si představoval, jak to bude sladké, až budu slavným fotbalistou nebo cyklistou. Zajímal jsem se o spolužačky, kamarádky a vůbec ženy – jeden zahraniční časopis jsem kupoval za své pečlivě ušetřené kapesné jen kvůli jedinému obrázku obnažené slečny na poslední stránce. Rovněž jsem byl mistrem ve vyhýbání domácím pracem a školním povinností, jak až dodnes s mámou se smíchem vzpomínáme: „Udělám to. Za chvíli!“

...ale pak přišel bod zlomu

Můj příklon ke křesťanské víře a vstup do církve se udál především ze dvou důvodů.

Nejprve proto, že pod slupkou běžného příběhu diskotékového chlapce husákovských let bublaly už přibližně od mých dvanácti třinácti let otázky, na které jsem ve svém běžném světě nedokázal najít odpovědi. Byly to otázky asi tohoto typu: Zda všechno to krásné, co prožiju – na pionýrském táboře, nebo když se do sebe zamilujeme s nějakou holkou, když dosáhnou úspěchu ve fotbale –, je opravdu vždy jen na chvíli. Zda život může mít nějaký hluboký smysl, když je jen konečný. Nebo to byly otázky, jak zvládnout temnější stránky své vlastní duše, o nichž jsem už tehdy dobře věděl...

A tyto otázky, o kterých jsem tehdy nikomu nic neřekl, se potkaly se zkušeností, kterou jsem v šestnácti letech získal díky svému staršímu spolužákovi z gymnasia. Zval mě několikrát na nějakou „mládež“, která se schází u kostela. Mluvil spíše o tom, že se tam hraje na kytary (tehdy jsem se to taky učil), že tam společně podnikají různé akce... Že tam jsou všichni věřícími, to tolik nezdůrazňoval. A protože se sluší na kamarádova pozvání

reagovat, šel jsem – poprvé, podruhé, popáté... Až mnohem později jsem zjistil, že jsem měl štěstí na živou a aktivní „mládež“ a na faráře, který měl výjimečnou schopnost vyložit základy víry tak, aby tomu rozuměl i člověk jako já.

A biblické programy a úvahy, které se tam – kromě mnoha jiných výborných věcí – konaly, mně přímo či nepřímo dávaly odpovědi, které jsem hledal: Skutečný a nehlubší smysl lidského života je v obětavé lásce k druhým. Krásné věci přetrvávají, pokud se k nim přizná Bůh, který na rozdíl od lidí není pomíjitelnou bytostí. Tento Bůh mi může pomoci zvládnout i vnitřní nejistotu a slabost, která ve mně je, ač ji umím skvěle skrývat. A to všechno víme především od Ježíše Krista, který se tím, jak žil, umřel i vstal z mrtvých, stal garantem toho nejlepšího, co se dá v životě najít. Můj vnitřní obrat byl dokonán asi v průběhu šesti měsíců. Pak jsem se jednou přistihl, že se modlím společně s ostatními. Zanedlouho jsem se – už jako sedmnáctiletý – nechal pokřtít.

Pohled nazpět

I dnes, po pětadvaceti letech, zůstává tento obrat pro můj život klíčový. Má nově zrozená víra samozřejmě někdy také vadla, tápala nebo pochybovala, více však rostla a sílila. Až do nynějška je pro mě samozřejmé, právě se vzpomínkou na má nevěřící léta, stále srovnávat křesťanskou cestu, kterou jsem tehdy zvolil, s jinými alternativami. A víra mi přitom stále vychází jako to nejlepší, co jsem v našem světě mohl najít. Jsem proto Bohu vděčný za onoho kamaráda, který se pro mě stal pozváním do církve, za skupinu evangelické mládeže i za faráře, kteří mi můj obrat velmi ulehčili.

David (41)

OZNÁMENÍ

Farní sbor ČCE v Horních Vilémovicích hledá kazatele nebo kazatelku.

Bližší informace: horni-vilemovice@evangnet.cz
nebo kurátorka Lydie Cahová (tel.: 561 023 773).

Bůh na cestě za člověkem

Víme dobře, jak evangelickou misií konat nebudeme: Nepůjdeme ve dvojicích postávat na veřejná místa s časopisem *Český bratr* nebo *Bratrstvo*, s naučenými frázemi a bez ochoty skutečně diskutovat. Nebudeme na setkání vyhrožovat pekelnými plameny těm, kdo se nestanou rychle křesťany stejného stříhu jako my. Nebudeme rozesílat e-mailový spam psaný téměř samými velkými písmeny o tom, že právě nynější čas se nabízí lidem jako **POSLEDNÍ PŘÍLEŽITOST**, kdy se stát **NEBESKÝMI LIDMI**.

Zeptáte-li se ovšem v evangelickém prostředí na moudrou alternativu, následují často rozpaky, ticho nebo zpochybnění misijního poslání církve vůbec.

Misie jako podíl na Boží cestě za člověkem

Křesťanská misie („poslání“, či „vyslání“, z latiny) v nehlubším smyslu přitom není činností církve, nýbrž Božím atributem. Misijní práce jakékoli křesťanské církve je na správné stopě, je-li podílem na Božím pohybu k světu a člověku. Společným tématem celé Bible je přece neustálé Boží sestupování k jeho stvoření. Misie existuje proto, že Bůh miluje lidi.

Byl to sám Bůh, kdo od počátku světa začal konat misií a neustal v tom až do dnešních dnů. Ježíš, Boží vyvolený, pak ve svém čase misionářsky jednal a kázal tak, že nám více než kdokoli jiný přiblížil Boha, jeho moc, svatost, laskavost i moudrost. I Duch svatý každodenně misijně působí. Tisícům, možná milionům lidí šeptá o tajemství Božích cest, a to jak ve velkých i malých bohoslužebných setkáních, tak rovněž i v soukromí uzamčených pokojků.

Když Ježíš říká své církvi „Jako mě poslal Otec, já posílám vás“ (J 20,21), dostává se jí na této Boží cestě za člověkem zásadního a nezpochybnitelného podílu.

Misie jako neustálá revitalizace církve

O několik rovin níže však je misie také neustálým zdrojem obnovy církve. Právě proto, že v misií se církev dotýká nejvlastnější podstaty své existence, její věrné a moudré konání přináší sladké ovoce. Nejen v početní obnově či v růstu počtu členů, ale také v neustálém přílivu nových inspirací, pokladů, charismat, způsobů křesťanské služby... Není

náhodou, že podstatná část spisů Nového zákona vznikla právě v misijním kontextu. Misijní zápasy byly také impulsem pro vyjasňování křesťanské nauky nebo pro vznik Apoštolského vyznání víry.

Právě tehdy, když se jako jednotlivci, sbory a církve vydáváme společně s Bohem na cestu za člověkem, nacházíme nejen toho druhého, ale i samy sebe a své nejvlastnější poslání. I víra nás samých a naše společenství víry pak díky misijní službě rozkvétají novými květy.

Misie jako služba člověka člověku

V neposlední řadě je misie také službou člověka člověku. V přijetí daru víry se přece komukoli z nás křesťanů otevřel přístup k bohatství, které není k mání nikde jinde v našem světě. Zdarma jsme obdrželi smíření s Bohem nebo nové inspirace k pokojnému soužití s druhými. Tajit druhému, kterého nám Pán Bůh pošle do cesty, onen pramen, ke kterému sami chodíme pít a kde je dost pro všechny, by pak bylo absurdním nesmyslem.

Když jsme přijali evangelium za své, bylo to, jako kdybychom vyhráli v loterii, kde je hlavní cenou bankovní účet, na kterém se zůstatek každý večer dorovná na rovný milion. Utratím-li něco, večer se to znovu doplní. Neutratím-li, nic tam večer nepřibude. Nesdílet se o hodnoty víry by pak bylo podobné, jako kdybychom si bohatství, které může přitékat každý den nově a je ho dost pro všechny naše blízké, chtěli nechat jen pro sebe.

V tomto kontextu se nakonec musím přiznat k malému podvodu. Příběh z předešlé, 24. stránky je mým vlastním příběhem. Abych si však pointu prvního dílu „Misijních inspirací“ nechal až na sám konec, dovolil jsem si na chvíli se přejmenovat a přidat si několik let. Snad mi to laskavý čtenář odpustí.

Roman Mazur

Ze všech kmenů, národů a ras

Súdánský farář v Lounech

Ve čtení druhé adventní neděle zazněla lounským kostelem slova z písně Beránkovy: „svou krví jsi Bohu vykoupil lidi ze všech kmenů, jazyků, národů a ras a učinil je královským kněžstvem našeho Boha.“ V tu neděli jsme přivítali hosty z jiných sborů seniorátu i hosty mimo církev, hostujícími kazatelem byl Adam Balcar z Nového Města pod Smrkem a v přednášce po bohoslužbách jsme vyslechli Christophera Ogwetta Obuu, faráře anglikánské církve v Jižním Súdánu.

Tragédie Súdánských křesťanů

Bratr Obua v přednášce po bohoslužbách promluvil o tragédii súdánských křesťanů. Súdán je rozdělen na arabský muslimský sever a černošský křesťanský a animistický jih. Britové předali při dekolonizaci moc muslimskému severu. Ten se brzy rozhodl pro zavedení práva šaría a islamizaci celé země. Ve hře bylo i pohrdání bílých Arabů černochoy – jih byl, a ač je to k nevíře, dosud je pro Araby tradičním zdrojem otroků. Na jihu se též nacházejí zásoby ropy. Jih proti náboženskému a rasovému útlaku povstal. První súdánská válka trvala téměř dvacet let, následována desetiletím míru. Poté propukla nanovo, skončila až mírovou dohodou v roce 2005 a vyžádala si kolem dvou milionů (!) obětí. Muslimská vláda zde široce užívala taktiky, kterou známe z pozdějšího konfliktu z Dárfúru – letecké bombardování vesnic, následované nájezdy polovojenských milic. Farař Obua sám nám líčil, že bombardéry přilétaly obvykle v deset ráno, kdy začínaly bohoslužby. Proto se rozhodli přesunout začátek na osmou hodinu. V půl desáté bohoslužby skončily, a tak měli všichni více času najít si před náletem úkryt. K tomu sloužily obvykle díry vykopané pro jednu osobu – s tím, že členové rodiny měly své úkryty vzdáleny co nejdále od sebe, aby bomba jedním zásahem nezahubila celou rodinu.

Krutý osud kazatelovy rodiny

Křesťanský jih také trpěl únosy obyvatel do otroctví – farař Obua takto přišel o svou čtyřletou dceru, kterou pak už nikdy nespátřil. Sám byl za nepředstavitelně krutých podmínek vězněn islamistickou tajnou policií, patřil k pouhým třem duchovním ze třiačtyřiceti zatčených pro smyšlenou podporu

povstalců, kteří byli nakonec, spíše díky benevolenci dozorců původem z jihu, z vězení propuštěni. Rodina jej již považovala za mrtvého. I po návratu byl však stále znovu krátce vězněn, vyslýchán a bit. Benevolentním důstojníkem bezpečnosti byl varován, že bude brzy zabit. Proto se vydal pěšky do sousední Ugandy. K přechodu hranic chtěl využít pomoci křesťanských povstalců SPLA. Ti mu však sdělili, že nutně potřebují faráře. Do Ugandy tedy

nedorazil a po tři roky sloužil v SPLA jako farář; ze zahraniční pomoci stavěl na zbídačeném válečném území kostely a školy. Jeho práce zde skončila, když byl unesen komandem dětských vojáků Armády božího odporu, bizarní náboženské skupiny praktikující kanibalismus. Svléčen pouze do spodního prádla, za neustálého bití a ponižování sloužil této jednotce jako soumar, nosil jejich zbraně. Během přestřelky se Obuovi podařilo uniknout, buší pak bez zastávky šel tři dny, než padl vyčerpáním. Tak byl nalezen vojáky SPLA. Po krátké práci v Ugandě mu byl Dánskem přidělen status politického uprchlíka. Zde žije dodnes, se svými dětmi se však mohl setkat až po čtrnácti letech. V Súdánu však zůstává většina jeho rodiny včetně nejstarší dcery a manželky, která ze všech útrap nadobro zešlela.

Zhruba dvacetičlenné shromáždění vyslechlo příběh Christophera Obuy se značným pohnutím, přesto lidé odcházeli spíše povzbuzeni silou víry tohoto křesťanského *confessora* – vyznavače.

Tomáš Pavelka

Devadesát let v Černilově

Pokud někdy přijedete do Černilova, překvapí vás na této téměř dva kilometry dlouhé obci jedna zvláštnost. Jsou tam totiž celkem tři kostelní budovy! Na každém konci po jedné a rovněž jedna uprostřed. V dnešní době slouží svému původnímu účelu již jen dvě z nich: horní kostel katolický sv. Štěpána a prostřední evangelický. Poslední z chrámů na dolním konci Černilova je dnes obcí užíván k rozloučením se zesnulými. Původně se však jednalo o kostel pro evangelíky augsburského vyznání. Po vzniku ČCE, a tedy sjednocení česko-moravských augsburských a reformovaných, se spojili rovněž evangelíci obou konfesí v Černilově. Roku 1920 tak vznikl se souhlasem místních a rozhodnutím synodní rady jeden společný černilovský farní sbor Českobratrské církve evangelické. Bylo zvoleno jedno společné staršovstvo a nakonec jeden nový farář – Štěpán Pavlinec (původem z Javorníka nad Veličkou), který sloužil oběma společenstvím. Bohoslužby se zprvu konaly střídavě v obou kostelech. Přes počáteční problémy a spory související se „sešitím“ dvou různých organismů to byl i tady v Černilově akt touhy po větší jednotě církve Kristovy, které je jinak právem často vyčítána nejednota a rozhádanost. A to stojí za připomenutí a oslavu!

A tak jsme v neděli 21. listopadu 2010 oslavovali děkovnou bohoslužbou vedenou Danielem Žen-

tým. Slavili jsme při společném obědě, káfičku, čaji a dobrotách. Zamýšleli jsme se a diskutovali při přednášce přítomného prvního náměstka synodního seniora na téma Perspektivy ČCE. Zdá se, že všichni účastníci oslav z blízka i dále byli spokojeni, a tak se budeme těšit na nějakou příští připomínku z černilovské historie, bohatší o to, že tu 126 let

působila samostatně dvě výrazná evangelická společenství, která dala vzniknout několika okolním sborům (v Semonicích, Bohuslavicích, Hradci Králové a Šonově) a vyslala ze svých středů do světa řadu osobností, jako byl např. prezident vrchního soudu v Praze JUDr. Emil Lány, zabitý v roce 1945 během pražského povstání krátce po osvobození z gestapáckého žaláře.

Radim Žárský

Sté výročí narození

Vzpomínka na faráře Jaromíra Klimeckého

Dne 10. ledna si připomínáme sto let od narození českobratrského evangelického faráře Jaromíra Klimeckého. Narodil se v Kroměříži v rodině

obuvníka Jana Klimeckého. Jako vikář nastoupil do sboru v Berouně. V roce 1941 se s manželkou

a dvěma dětmi přistěhoval do Rokycan. Zde prožil druhou světovou válku. Za svá vlastenecká kázání byl několikrát vyslýchán gestapem. V roce 1945 zde přivítal příchod americké armády. V roce 1951 nastoupil do Korandova sboru v Plzni. Do roku 1954 pracoval i v Synodní radě ČCE. Byl levicově orientován. Po válce pracoval v rokycanské sociální demokracii až do jejího zrušení v roce 1948. Působil se svým kolegou Stanislavem Kurešem výrazně na Plzeňsku a navázali tak na své předchůdce faráře Karla Machotku a Ebenezera Ottera. Zemřel 11. listopadu 1979 v Plzni.

Jaromír Klimecký

Josef Jančík jubilantem

85 let bohemského kazatele

Celocírkevní kazatel Českobratrské církve evangelické pro české sbory ve východní Evropě strávil čtrnáct prosincových dnů na Ukrajině. Tradiční adventní pobyt byl naplněn bohoslužbami ve sborech v Bohemce, Veselynivce a Pervomajsku.

Při bohoslužbách v neděli 5. prosince v Bohemce předal také zdravici synodní rady kazateli Josefu Jančíkovi, který se koncem prosince dožil požehnaného věku pětáosmdesáti let. V poselství synodní rady zaznívá: „Každý jubilant v nás vyvolává myšlenky na rozmanitost jeho služby. S Vámi spojujeme začátky života společenství Kristova lidu v Bohemce a dnes, po již slušné řádce let, můžeme vidět, kolika rozhodnutí, kroků a modliteb bylo třeba k tomu, aby se toto společenství ustavilo. Vážíme si toho, že jste byl tak soustředěn na život sboru a na budování základu jeho zvěstování spočívajícím ve spáse v Kristu.

Tím jste významně přispěl k tomu, aby se sbor v Bohemce stal dnes už významným zázemím

Josef Jančík, kazatel v Bohemce na Ukrajině

pro všechny, kdo hledají slovo Boží. Proto přijměte naše poděkování za vše, čím jste sloužil.“

TN/DaZ

Advent v Chrástu nabídl i hudební zážitky

Zvláštnost adventní doby vyjadřují v chrásteckém sboru bohatstvím zpěvu a hudebních forem.

Zvon z nové zvonice na evangelické faře v Chrástu u Plzně kromě nedělních bohoslužeb svolával

v adventu každý pátek v podvečer také k rorátům. Původně ranní mariánskou mši se místní evange-

lici rozhodli pojmut jako večerní modlitbu se zpěvem žalmů a starých českých adventních zpěvů. Při posledním předvánočním zpívání 17. prosince je posílila schola sousední katolické farnosti v Dýšině.

Schola katedrály sv. Bartoloměje v Plzni doprovodila pro změnu v Chrástu evangelické bohoslužby na třetí neděli adventní.

Krátce se zastavit v předvánočním shonu mohli lidé v modlitebně zdejšího evangelického sboru v neděli 19. prosince při adventní hudební půlhodině. Chrámový pěvecký sbor Korandova sboru v Plzni pod vedením M. Esterleho přednesl část kantáty „Uns ist ein Kind geboren“, původně připisované J. S. Bachovi, a vícehlasou úpravu písně „Zvěstujem vám radost“ od Jana Trajána Turnovského.

Oslavu svátků Ježíšova narození pak už tradičně v Chrástu zahájila (před)půlnoční bohoslužba se zpěvem známých koled o štědrovečerní noci.

Po úspěšné premiéře *Rakovnické vánoční hry* v zaplněném dýšinském kostele na druhý svátek vánoční proběhlo další představení v neděli 2. led-

na v Lidovém domě v Chrástu a o týden později v plzeňském kostele Nanebevzetí Panny Marie. Hru secvičili ochotníci ze severního Plzeňska pod vedením Marcely Žandové Švejdové a prolínaly se v ní

tradiční i moderní prvky. Chrástecké vystoupení navíc doplnilo pásmo *Vánoční zpěvy a koledy* Ivana Kurze v podání pěveckého sboru Chrástochor.

Karel Šimr/DaZ

Z CÍRKEVNÍCH ŠKOL

Putování za rekordem a podpora záchrané stanice ohrožených zvířat

Střední odborná škola sociální – Evangelická akademie, Náchod

Žáci Střední odborné školy sociální – Evangelické akademie v Náchodě spolu s pedagogy připravili pro 539 dětí z Náchoda putování s písničkou za českým rekordem. Děti měly možnost na jednotlivých stanovištích hrát na hudební nástroje a soutěžit. Účastníkům této akce se podařilo vytvořit český rekord – děti otiskly celkem 16 170 prstů na mandalu o průměru 180 cm. Každé dítě udělalo třicet barevných otisků prstů.

Bezprostředně na putování navazovala další akce školy: Výstava věnovaná podpoře záchrané stanice ohrožených zvířat v Jaroměři. Žáci naší školy na ní vystavovali své obrázky a fotografie zachraňovaných zvířat. Při akci získali od návštěvníků krmení pro zvířata a do kasičky organizace finanční příspěvky. Tímto žáci školy děkují dárcům za podporu.

Žáci si z obou akcí odnesli nové zážitky a cenné zkušenosti.

David Hanuš

PARTNERSTVÍ ČCE

Cesta k přátelům za oceánem

Tři týdny nabitě rozhovory a pohostinstvím

Rád bych vás, milí čtenáři, pozval na cestu do Ameriky, cestu, kterou jsem absolvoval v říjnu minulého roku. Pozvání jsem dostal od Czech Mission Network, česky České misijní sítě. Je to volné sdružení jednotlivců a sborů v rámci Presbyterní církve v USA, kteří mají zájem o partnerství s Českobratrskou církví evangelickou a její Diakonii a s Evangelickou teologickou fakultou Univerzity Karlovy. Mnozí z nich byli už na návštěvě v České republice, někteří mají české předky nebo přímo pocházejí z ČR a žijí teď v USA.

Annapolis

Moje návštěva začala v Annapolisu, městě nedaleko hlavního města USA Washingtonu. Pozval mě sem První presbyterní sbor, který má už deset let velice intenzivní partnerství s naším sborem v Letohradu. Poznal jsem zde spoustu lidí, kteří byli už v České republice, ať v Letohradu, nebo na jiných místech. Na letišti mě vyzvedla Betty McGinnisová, která patří už od začátku devadesátých let k přátelům z Presbyterní církve. Byla u nás už mnohokrát a organizovala několik zájezdů do ČR, naposled koncem léta minulého roku. Betty se angažuje od začátku v partnerství se sborem v Letohradu a pěstuje partnerské vztahy s velkou energií. Už před několika lety navrhla, že bychom měli uspořádat partnerskou konferenci v ČR, kam pozveme zástupce sedmi amerických sborů, které již mají partnerství se sborem ČCE nebo o ně mají zájem. Ekumenické oddělení ústřední církevní kanceláře udělalo průzkum a našlo se čtrnáct sborů, které měly zájem o partnerství s americkým sborem. Z nich bylo vybráno sedm a v říjnu 2008 se konala partnerská konference obou církví v Praze, v zúčastněných sborech a v Janských

Lázních. Vyhodnotily se zkušenosti a plánovaly se další kroky v partnerství. Informace o tom, kdo se podílí na partnerství a co se na tomto poli děje, najdete na webu, který spravuje právě sbor v Annapolisu (<http://www.czechpartner.org/>).

1

Uvítání s českou vlajkou

S Betty jsem jel k Charlesovi, který se také angažuje v partnerství se sborem v Letohradu. Přivítal mě českou vlajkou před domem (foto 1). Charles jako aktivní důchodce provádí návštěvníky Námořnickou akademií (Naval Academy), kde se vzdělává elita amerického námořnictva. Ukázal mi obrovský kampus Námořnické akademie včetně

ně muzea, přístavu a mnoha lodí. Večer jsme se sešli na faře s přáteli ČCE. S radostí a s obdivem jsem vyslechl povídání o tom, co naši přátelé všechno zažili v Česku, a sám jsem se snažil jim říci, co je nového v ČCE a co se děje v české společnosti. Velmi se zajímali o vztahy mezi Čechy a Němci, o historii, o cestu smíření a o současné spolužití ve střední Evropě. Měl jsem z tohoto hlubokého zájmu velkou radost, což vedlo k novým a novým otázkám až do noci.

Presbyterní sbor v Annapolisu má asi 700 členů a zapojuje se mj. do velkých sociálních programů pro bezdomovce. Je to velice dojemné svědectví o tom, jak křesťané cítí povinnost věnovat se právě těm nejubožejším, kteří nemají střechu nad hlavou. Stejně důležité pro ně je, aby na světě byl mír pro všechny. Projevem té touhy je na zahradě kostela dřevěný kůl (foto 2), kde je napsáno v různých jazycích, i česky, „Ať je vždy mír na zemi“. Prohlédl jsem si tohoto posla míru spolu s farářem Billem (nalevo) a Stevem (napravo).

Cumberland

V městečku Cumberland jsem navštívil presbyterní sbor, který právě slavil 200 let existence a zabývá se otázkou, zda by chtěl mít partnerský sbor v ČCE. Setkal jsem se asi s třiceti lidmi, kteří mají o partnerství zájem. Mezi nimi byla Linda, která už navštívila ČR, a varhanice Joann, která se do ČR chystá v květnu 2011, aby koncertovala na hudebním festivalu Americké jaro. Rozloučili jsme se s nadějí, že sbor v Cumberlandu bude mít už brzo partnerský sbor v ČCE.

Washington

Byl jsem rád, že jsem měl možnost se podívat do hlavního města USA, Washingtonu, D. C. Kromě návštěvy Muzea holokaustu, které na mne udělalo velký dojem, jsme navštívili mnoho známých míst a také českou ambasádu, kde nás velice mile uvítala maminka kolegyně z Ústřední církevní kanceláře paní Alice Navrátilová, náměstkyně vedoucího konzulárního oddělení (foto 3).

Pittsburgh

Dále jsem pokračoval na své cestě do Pittsburghu, města, kam emigrovalo hodně Čechů. Bydlel jsem u Michaela a Wilmy Nemicových. Předkové Michaela pocházeli s Čech, předkové Wilmy z Itálie. Setkal jsem se se zástupci sboru

2

v Sewickly, který má partnerský vztah se sborem v Boskovicích. Po obědě jsem navštívil Teologický presbyterní seminář. Potom jsem měl možnost se sejit s Johnem Michaellem, který několik let pracoval v ekumenickém oddělení ÚCK, dokud ho nemoc nedonutila službu v Praze ukončit. Ve velkém sboru Fox Chapel jsem zažil své první bohoslužby v Presbyterní církvi, které byly velice slavnostní a účastnily se jich dva pěvecké sbory (děti a dospělí). Mohl jsem sbor pozdravit jménem ČCE a naší Diakonie, která s tímto sborem má už dlouhá léta dobré vztahy. V červnu tohoto roku se chystá skupina lidí navštívit ČCE a její Diakonii. Recepce a společný oběd mi dodaly pocit, že jsme pro ně vážení přátelé.

Clarkson

Z Pittsburghu jsem pokračoval do Nebrasky, kde mě čekali milí přátelé, koordinátorka České misijní sítě Jody Filipiová a manželé Shoemakerovi, kteří se už mnoho let angažují v česko-amerických vztazích. Vzali mne do městečka Clarkson, kde sídlí původně český sbor, který byl založen v roce 1888 českými imigranty a jmenuje se Nový Sijón. Bohoslužby už dlouho nejsou v češtině, ale dodnes se koná každý rok český festival, kde se volí i česko-slovenská královna. V kostele lze vi-

dět výstavu o dějinách sboru, kde působil dlouhá leta i farář Bohdan Filipi.

Lincoln

V prvním presbyterním sboru v Lincolnu jsem se sešel se zástupci různých sborů, kteří projeví velký zájem o partnerství s nějakým sborem ČCE. Setkali jsme se v kostele, kde měla do září 2010 svoji kancelář farářka Karen Moritzová. Pak se totiž přestěhovala do Prahy, aby pomohla v ČCE prohlubovat vztahy mezi našimi církvemi. Program v Omaze začal v Bohemiam Café Libor's (foto 4), kde jsem vyprávěl při vepřové se zelím a českém pivu o ČCE a situaci v Česku. Návštěvy v různých sborech seniorátu, který se jmenuje Missouri River Valley, mi ukázaly vážný zájem o ČCE. Seniorát samotný má partnerství s naší Diakonií a se sborem v Kloboukách.

4

3

Louisville

K návštěvě Presbyterní církve patřila i návštěva její centrály v Louisvillu v Kentucky, kde jsem se setkal s vedoucími v oblasti misie, kam náleží i vztahy mezi PC (USA) a ČCE. Presbyterní církve má asi tři miliony členů v deseti tisících sborů, členové tvoří asi jedno procento americké společnosti.

Manhattan

Poslední zastávkou už na cestě domů byl Manhattan, kde jsem strávil krásné dny s manželi Stehlíkovými, kteří zde žijí už rok. Ondřej Stehlík, dříve farář v Praze-Libni, je teď farářem v Presbyterním sboru Henryho Rutgerse. Sbor má kolem tří set členů a je domovem pro lidi, kteří to mají v církvi těžké, protože mají jinou sexuální orientaci nebo jsou prostě jiní než většina. Martina Stehlíková pracuje jako lékařka v nemocnici. Jejich fara v 17. patře moderní výškové budovy je na české poměry trošku výjimečná. Mluvili jsme hodně o rozdílech mezi situací v Česku a v Americe, o spolupráci a o tom, jak naše partnerství může obohatit obě církve. Bylo to moc dobré ukončení mé cesty po Americe.

Bylo to dlouhá a intenzivní cesta, setkal jsem se s mnoha lidmi, hostili mne na mnoha místech. Jsem velice vděčný za obrovskou pohostinnost, za přátelství a upřímný zájem o ČCE a pevně věřím, že se odsud vyvine další rozšíření a prohloubení vztahů mezi námi a našimi přáteli za oceánem.

Gerhard Frey-Reininghaus, tajemník pro ekumenu

Víc o České misijní síti najdete na její webových stránkách

<http://czechconnections.org/>

Nepropásněme příležitost poznat se blíže s reformovanými Maďary!

Prý ani letos nezareagovalo dost zájemců na pozvání Maďarské reformované církve k setkání našich a jejich farářů, které se (už podruhé!) pokoušejí zorganizovat v církevním středisku v malebné obci Mátraháza severovýchodně od Budapešti! Na základě vlastní zkušenosti s touto církví se mi to zdá opravdu škoda. Během mého čtyřletého pobytu v Maďarsku mne mile překvapilo, jak mnoho podobností mezi naší a tamní reformovanou církví je. Snad ještě více než v případě německé EKD. Jsou samozřejmě i rozdíly, ale to by bylo delší psaní.

V Budapešti mne čas od času navštěvoval čilý emeritní farář István Hamar, který si vzal za své aktivně podpořit posílení styků mezi našimi geograficky a historicky blízkými, a přece dnes dost vzdálenými církvemi. Rád jsem mu pomohl navázat kontakt s naším ekumenickým oddělením,

kteří on pak oslovil s touto konkrétní nabídkou. Na první pokus se ale z našich farářů na setkání s maďarskými protějšky přihlásil jen jeden bratr, takže se o rok odložilo (na 26. 4.–2. 5. 2011). Že se snad za tu dobu podaří udělat lepší propagaci.

Podle posledních zpráv se ale zdá, že zájem na naší straně je opět nedostatečný. Čím to? Jsme moc přetížení? Přehlédlí naši faráři příslušnou zprávu ve sborové zásilce? Nezájem o cokoli na východ od nás? To všechno je možné a nakonec i pochopitelné. Přesto jsem ale přesvědčen, že nechat tuto příležitost už podruhé (a tím asi definitivně) padnout by byla opravdu chyba. Že s reformovanými Maďary stojí za to mluvit. Jazyka se nebojte, bude se předkládat. Ozvěte se ekumenickému oddělení a vyrazte na jihovýchod!

Jaromír Plíšek

(autor působil jako velvyslanec ČR v Maďarsku)

Návštěva valdenské delegace z Itálie

Ve dnech 3. až 6. prosince 2010 navštívila naši církev delegace Valdenské evangelické církve v Itálii. „Jsem velice ráda, že jsme mohli navštívit Českobratrskou církev evangelickou. Hodně nás spojuje v historii, ale i v současnosti. Proto chceme vztahy s ČCE pěstovat a najít možnosti, jak spolupracovat,“ řekla moderátorka valdenské církve Maria Bonafedeová při závěrečném hodnocení

návštěvy. Synodní senior ČCE Joel Ruml tuto spolupráci velmi podporuje. Sám si při této příležitosti připomněl, jak mu právě někdejší návštěva valdenské církve „otevřela oči pro ekumenu“.

Během návštěvy české a moravské metropole se delegace setkala se zástupci Českobratrské církve evangelické a Diakonie ČCE. Během večerního setkání s brněnskými sbory představili jejich zástupci rozmanitý život církve v Brně. Hosté navštívili i Diakonii a Evangelickou akademii, která ve svém internátu poskytla hostům nocleh.

Při nedělních bohoslužbách kázala moderátorka Maria Bonafedeová na text z Lukášova evangelia o rozséváči, který vyšel rozsívat (Lukáš 8,4-8). Bylo to poprvé, kdy v brněnském Červeném kostele zaznělo kázání v italštině, a posluchači mohli sledovat český překlad ve vytištěném programu.

Hosté byli nadšeni vánoční atmosférou v Praze a v Brně a odjeli s odhodláním pokračovat ve vzájemné spolupráci v oblasti církve, diakonie a teologické fakulty.

Tomáš Najbrt

Rozmílý člověče

Letošní rubrika hymnologických článků má své-
rázný název: „Prokřikni a zpívej“. Tento jadrný
výrok je převzat z tzv. chvalozpěvu vykoupených:
„Prokřikni a zpívej, obyvatelkyně Sionská, nebo
veliký jest u prostřed tebe Svatý Izraelský“ (Iz 12,6).
Slova tohoto hymnu nám připomínají, že Hospo-
din je pramenem spásy, k němuž se žíznivá duše
může vracet, aby načerpala radost, pokoj a svobodu.
Prorok Izajáš vyzývá izraelský lid, aby hlásal
darovanou spásu celému lidstvu. „Obyvatelkyně
Sionská“ je ta, která bydlí na Sijónu, jsou to všichni,
co věří v Hospodina, „v onen den“ budou vydávat
o Hospodinu svědectví všem národům a zvěstovat
jeho skutky. Časový údaj „v onen den“ se vztahuje
k druhému příchodu, k nastolení království Božího
v plnosti. Jde o eschatologii, která však již začala
tím, že se nám spása zjevila v Ježíši Kristu. Proto
výrok „v onen den“ lze vyložit jako zvěstování spásy
každým novým dnem, který je člověku darován.
Lidová duchovní píseň je bezesporu také prostřed-
kem zvěstování oné spásy, o níž hovoří Izajáš. Proto
si zaslouží, aby se stala legitimním žánrem dnešní
křesťanské hymnodie. Kdo žije v Kristu, ať zvesela
prokřikuje a zpívá: „Jaká radost čeká člověka kaž-
dého, kerý věrně miťuje Pána Boha svého!“

Zpěv v nářečí

O Pánu Bohu lze zpívat také lidovou notou, v náře-
čích. Takové texty pak zní autenticky a pravdivě.
Ve spojení s melodií dokážou povznést, rozveselit
či pohladit lidskou duši. Nářečí v písních působí
jako koření, které dochucuje výpověď textu, činí
jej šťavnatějším. Myšlenka zařadit lidové duchovní
písně do církevního zpěvníku se zrodila při listo-
vání švýcarským evangelicko-reformovaným zpěv-
níkem (RG), kde jsou k nalezení některé písně pro
děti s texty ve švýcarské němčině (*Schwizerdütsch*).
Někteří spolupůrci RG přiznávají, že je škoda, že
nezařadili písní v dialektu více, neboť jejich přijetí
v církvi bylo překvapivě dobré. Tato zkušenost nás
inspirovala. Oslovili jsme řadu etnomuzikologů,

znalců folklóru hudebníků (Jan Rokyta, Dušan
Holý, Jiří Pavlica, Jaroslav Krček, Magdalena Múč-
ková ad.) s žádostí, aby nám poskytli materiály, což
by nám usnadnilo práci při hledání písní tohoto
žánru. Lidové duchovní písně mají svou teologii,
která je sdělná dnešnímu člověku. Objevujeme
v nich teologicko-filozofické reflexe víry venkov-
ského člověka, jenž se ve svých každodenních
modlitbách obracel k Pánu Bohu a spoléhal na jeho
vedení a pomoc.

Krásný nápěv, nosný duchovní obsah, použitel-
nost při bohoslužbách a jiných setkáních či pro
osobní zbožnost – to jsou atributy, jež některé písně
totoho žánru splňují. Proto nic nebrání tomu, aby si
zasloužily své místo v církevním zpěvníku, vřdyť
lidová píseň je s církevní písní v příbuzenském
vztahu.

Rozmílý člověče – horňácká ranní píseň

Tuto ranní píseň z Javorníka nazpíval Dušan Holý
(viz CD „Písničky z malířovy palety“, Danaj 2000).
Zpívá ovšem každou sloku jinou notou, jak ji zná
z provedení své stařenky, když ji ráno zpívala.
Objevuje se také ve sbírce Františka Bartoše
(B II/885, r. 1889). Nápěv zaznamenal podle zpě-
vu Dušana Holého Jan Rokyta. Obsahuje pestrou
škálu melodických a rytmických znaků, nabízí
široké dynamické možnosti ve volném, procitě-
ném přednesu. Do notového zápisu není možné
zachytit jednotlivé nuance výrazu. Tak, jako bývá
někdy těžké vyjádřit city pomocí slov, tak i výraz
zpívající duše se těžko směštnává do not. Je obdi-
vuhodné, že tyto moravské zpěvy, u nichž „běžné“
hudební znaky jaksi nepostačují, zpívali kdysi lidé
spontánně, aniž by něco věděli o hudební nauce.
Z not se tato hudba čte hůř a přitom z prvního
poslechu nám vnikne sama do ucha (i s výrazem
a dynamikou). Lidová píseň se často přirovnává
k živé bytosti. Je propojena s životním prostředím,
kde vznikla, dodnes sehrává svou funkční úlohu
v tradiční lidové kultuře, v jejímž středu stojí ven-

kovský člověk – její nositel, interpret a při procesu tradování někdy i spoluvůrce. Folklor je živý akt a dynamický proces (Jiří Pajer). Ludvík Vaculík ve své knize *Polepšené písničky* o zpěvu píše: „Zpěv je tělesný projev duševního stavu a duševní výraz stavu tělesného, nebo obráceně. Řekl bych, že je to jev somatický jako tělesné teplo, pot, slzy... V mém domově si lidé, velcí i malí, pozpěvovali, pískali, bručeli beze slov: při práci, v chůzi, při nečinném dlení. Zpěv byl přirozený, nečekal na školu...“

Při prvním poslechu hornácké ranní písně se nám vybavuje zvuk mluvy, spojený s muzikou, krojem, přírodou a vůněmi kraje. Píseň se postupně rozvíjí, začíná vlídným oslovením člověka ve 2. osobě, a přitom ji člověk zpívá sám sobě, aby se do nového dne naladil pozitivně. To připomíná žalmistovu samomluvu (Ž 103,1). Začátek nového dne je přijímán jako dar, kdy si člověk má uvědomit souvislost rytmu každodenního života, naší vyměřené časnosti s tím, co nás svou stálostí převyšuje a je nad námi. Neutuchající chór zpívajících

kohoutů, podpořen hlasy nebeského ptactva, patří ke scenerii venkova. Tato doprovodná ranní liturgie stvoření, jež chválí svého Stvořitele při východu slunce, má člověku připomenout a jej vyburcovat, aby nový den nepromarnil, ale prožil jej k dobru, naplňoval Boží vůli a spoléhal na jeho vedení. Je pravda, že ve městech a na vesnicích, přes které vede silnice 1. či 2. třídy, je místo zpěvu kohoutů slyšet spíše hluk motorů projíždějících vozidel. Obraz zpívajících kohoutů, přestože neodpovídá reálné ranní skutečnosti ruchu velkoměsta, má alespoň připomenout něco krásného, co start do nového dne udělá veselejší. Píseň se zpívala bez doprovodu při ranních činnostech. Kvalitní obsah písně prozrazuje, že musela vzniknout v místě, kde se pozorně naslouchalo Božímu slovu. Na Hornácku, v podhůří Bílých Karpat v 16. století měla své sbory Jednota bratrská. V Javorníku, Hrubé Vrbce, Velké nad Veličkou a okolí do dneška žijí evangelíci, pro něž je řeč této písně mateřštinou, „vzduchem, který dýchá duše“ (Pavel Eisner).

Ladislav Moravetz

Rozmiřtý člověče

Tempo rubato

1. Roz-mi - řy člo - vě - če, blí - ží sa sví - tá - ní; ču - ješ mi - le__ ko - hůt - ky, _
2. své - ho Stvo - ri - te - lé, Pá - na an - je - l - ské - ho? Aj ti i - ní __ ptáč - ko - vé __
3. Ten, kdo rá - no stá - vá, a na ú - svi - tě bdí, da - rů hoj - ných na - bý - vá, _
4. Ja - ká ra - dost' če - ká člo - vě - ka kaž - dé - ho, ke - rý věr - ně __ mi - lu - je __

1. jak ve - se - le chvá - lí
2. zve - le - bu - ji je - ho!
3. též i po - žeh - ná - ní.
4. Pá - na Bo - ha své - ho!

Ranní píseň z Hornácka Var. B II / 885 [1889];
podle zpěvu Dušana Holého zapsal Jan Rokytka;
varhanní doprovod: Ladislav Moravetz 19.12.2010.

DIAKONIE PRO ŽIVOT

Letošní tematická řada *Českého bratra* se bude postupně poohlížet po lidském životě, tak jak plyne od narození přes dětství, dospívání, dospělost, stárnutí až po odchod z tohoto světa. Také v nové diakonické rubrice **DIAKONIE PRO ŽIVOT** chceme tento cyklus zohlednit. A jak jinak než informacemi o tom, jaké služby

Diakonie ČCE nabízí pro situace, které život přináší – od narození až do smrti. A tak v ročníku 2011 zveme čtenáře k článkům, rozhovorům a reportážím ze středisek Diakonie, jejichž služby se nějak vztahují k tématu aktuálního čísla. Skladba diakonických služeb a témat je pestrá – pomoc má mnoho tváří. ph

ROZHOVOR s Alenou Kunovou z Diakonie Stodůlky

Aby rodiny nezůstaly v těžkostech samy

O rané péči, sdílení i taškách s hračkami

Ze školních pravopisných cvičení si pamatujeme, že ve slově raný (ve smyslu časný) se píše jedno „n“. Jinak ovšem to slovo používáme zřídka, zpravidla v souvislosti se zemědělskou plodinou, které se daří třeba na Vysočině. O tom, co je to sociální služba raná péče, jsem si povídal s paní Mgr. Alenou Kunovou, vedoucí této služby ve středisku Diakonie v pražských Stodůlkách. Ona i středisko stály u zrodu rané péče a nabízejí ji už více než 15 let.

Jak byste popsala našim čtenářům, co je sociální služba s názvem raná péče?

To vysvětluji poměrně často, on to skutečně málokdo ví. Raná péče je v zákoně registrovaná sociální služba pro rodiny, kde se narodí dítěátko s postižením nebo se v raném vývoji dítěte objeví nějaké neobvyklosti, které vývoj ohrožují. Toto období přináší rodičům hodně nejistot a je pro ně velmi těžké. Cílem rané péče je, aby se rodina v takové situaci cítila podpořena, aby v ní nezůstávala sama a aby se co nejdříve usebrala k nějakému běžnému životu – s přijetím toho postižení nebo ohrožení dítěte.

Ta služba je terénní, takže vy dojíždíte, kam je potřeba. Jak to vypadá v praxi?

Když se rodiče rozhodnou, že budou o ranou péči žádat, zavolají k nám do střediska nebo do jiné

organizace, která tuto službu poskytuje. Potom k nim přijede poradce, který s nimi na první konzultaci zformuluje, co by od nás chtěli a potřebovali. Obsahem služby je totiž jak podpora rodiny, tedy aktivní naslouchání a podpora rodičů, tak i podpora vývoje dítěte. Většina lidí chce podporu vývoje dítěte, ale někdo má už na počátku zformulováno, že potřebuje podporu i pro sebe.

A další návštěvy v rodině, tedy konzultace?

Poradce se snaží navázat na to, co se dělo minule. Takže se ptá, co se změnilo, jak dopadlo to a to vyšetření u lékaře, jestli už pojedou do lázní a podobně. A děti se začnou vrhat poradci po tašce, protože každý z nás tam vozí pro děti hračky, které vidíte tady v kanceláři (plné regály – pozn. red.). To je takový hezký rituál na začátku konzultací, že děti hned začnou probírat tašku, co je dnes nového. Během konzultace rodiče sdělují a sdílejí svoji starost i radost z toho, co se v souvislosti s dítětem děje. Někdy to bývá i velmi osobní. Jsme vnímáni v rodinách jako lidé hodně blízcí.

Když rodiče zjistí u svého dítěte podezření na něco neobvyklého, je třeba nejdříve dítě vyšetřit, nebo se mohou rodiče rovnou obrátit na vás? Máte třeba seznam konkrétních diagnóz, na něž se služba vztahuje?

Ne, stačí se obrátit právě s tou obavou. Je pravda, že jsou různí poskytovatelé, kteří jsou zaměřeni na určité typy postižení, třeba sluchové nebo zrakové. Naše raná péče se věnuje rodinám s dětmi s mentálním, pohybovým a kombinovaným postižením a s ohrožením vývoje. Ale „vstupenkou“ do té služby není diagnóza, „vstupenkou“ je velká obava rodin o zdraví a o vývoj dítěte. Takže nepotřebujeme žádné papíry od lékaře. Ona se ta diagnóza často vyjasňuje až během prvních několika let. V té době ale už může raná péče fungovat.

Jak dlouho konzultace probíhá a jak často se do rodin vracíte?

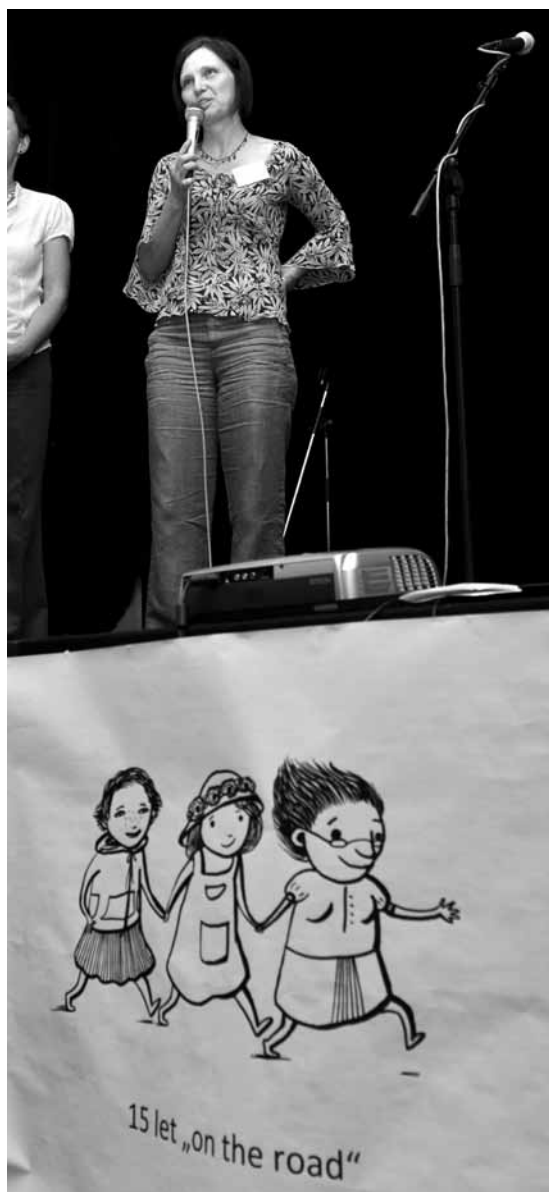
Je to různé. Průměrná délka konzultace je asi hodina a půl až dvě, někdy víc, když je v rodině opravdu hodně co řešit. Interval je také různý. Některé rodiny potřebují, aby tam měly poradce co měsíc, jiným stačí třeba jednou za čtvrt roku. Mění se to i v souvislosti s tím, jakými fázemi rodina prochází. Na začátku potřebují rodiny konzultace zpravidla častěji, potom už třeba méně. A pokud jde o obsah té konzultace, nejedná se jen o naslouchání a provázení, ale o celou řadu servisních a poradenských úkonů, jako sociální poradenství, poradenství o rehabilitačních pomůckách, o tom, jak postupovat, když chce dát rodina dítě do školky nebo stacionáře, a podobně.

Když jste zmínila návazné služby - raná péče je nabízena dětem od narození do sedmi let věku. Co potom, když tahle služba skončí?

Už souběžně s ranou péčí mohou probíhat služby další, třeba osobní asistence nebo odlehčovací služba, aby si rodina mohla na čas v péči o dítě odpočinout. Ale po sedmém roce věku musí být každé dítě školsky zařazeno, musí jít do školy. Takže buď ve spolupráci s nějakým speciálním pedagogickým centrem hledáme vhodnou školu, nebo pokud má dítě těžké kombinované postižení, tak nějaký stacionář, který má školní docházku organizovanou pro své klienty.

Kolika klientům se v současnosti věnujete?

Veliké spoustě. Až bych řekla, že je neprofesionální to číslo vyslovit. Ale řeknu ho. Jsme teď čtyři poradci, pátou kolegyni máme čerstvě na mateřské a její práci jsme si zatím museli rozdělit. V současné době pracujeme se 127 rodinami z Prahy, Středočeského, Plzeňského a Ústeckého kraje. Momentálně nemůžeme přibírat rodiny další,

takže ve frontě čeká dalších možná patnáct rodin. Potřebovali bychom víc poradců, ale finanční nejistota v sociálních službách je veliká. To nám brání se rozšiřovat.

Kdyby se finanční situace stabilizovala (snad se to někdy stane) a vy byste mohli přijmout do této služby dalšího pracovníka, jaké kvalifikační předpoklady by měl splňovat?

Měl by to být člověk, který má vystudovanou speciální pedagogiku, psychologii nebo sociální práci. Myslím však, že ještě daleko důležitější než tato profesní způsobilost jsou osobnostní předpo-

klady: empatie, odolnost proti vyhoření, komunikační dovednost v jednání s lidmi a podobně.

Jak je služba financována, přispívají něco sami klienti?

Ne, tahle služba je financována z dotací ministerstva práce a sociálních věcí a krajskými úřady podle bydliště uživatelů. Je to služba tzv. preventivní, tedy taková, kterou mohou využít lidé, kteří jsou v krizi, aniž předtím žádali o jakýkoli příspěvek. Rodiny s velmi malými dětmi na příspěvek na péči vůbec nedosáhnou. Takže si rodiny na tu službu ani nic nepřiplácejí. Někdy, když jsme v nouzi, žádáme o příspěvek obce v místě, kde rodiny bydlí. Samozřejmě s jejich souhlasem. Obecně se snažíme, aby služba byla hodně bezpečná nebo diskrétní. Máme třeba neoznačená auta, aby rodiny nebyly ve svém okolí brány jako ty, co mají problém.

Jak říkáte, raná péče střediska ve Stodůlkách „obhospodařuje“ široký region. Kromě toho tuto službu poskytuje středisko Diakonie Ratolest v Praze a Světlo ve Vrchlabí. Čtenáři Českého bratra jsou však lidé z celé republiky. Existuje nějaký seznam kontaktů pro ty, kdo by chtěli žádat o službu i mimo diakonickou působnost?

Určitě, spolehlivé informace najdou všichni v registru poskytovatelů sociálních služeb na portálu MPSV (<http://iregistr.mpsv.cz/socreg>), kde se dají vyhledat různé služby v různých krajích. Takže když zadáte třeba „Ústecký kraj“ a „raná péče“, vyjedou všechny organizace, které v daném místě tuto službu poskytují. Pak už jen zbývá zavolat si tam a zjistit aktuální stav a možnosti.

Co vás v této práci těší a co je naopak nejtěžší?

V rané péči pracuji už od vzniku této služby tady ve středisku Stodůlky, to bylo v roce 1994. Byla jsem tedy u zrodu tohoto oboru, což byla mimořádná práce. Hned tak se člověku nestane, aby něčemu takhle pomáhal na svět. To, co je v této práci hezké, je její pestrost, protože nejsme každý den na stejném místě. Hodně cestujeme a mě na tom baví poznávat jiné lidi. Jsou to často rodiny, se kterými bych jinak neměla možnost se setkat. Jsou z různých sociálních vrstev v určitém věkovém rozmezí. To je úžasně obohacující. Zvlášť některé osudy vždycky člověka hodně osloví a trochu myšlenkově polapí. Včetně vědomí, že těžkosti, které lidé právě prožívají, jsou možná teprve začátek.

Máte nějaký recept, jak si odpočinout od psychického napětí a vypětí, která službu nutně provázejí?

Jsou mechanismy, kterými si člověk pomáhá. Rozhodně je to sdílení. Sdílení s kolegy. Také proto, že celému našemu týmu se tady dobře pracuje, a to i lidsky. Kolikrát se někdo vrátí do kanceláře z konzultace se slovy „dnes to bylo hodně těžké, potřebuju zasdílet.“ A druhý je mu k dispozici. To pomáhá. A potom také všechny aktivity „venku“. Ale to sdílení je fakt hodně důležité.

Ptal se Pavel Hanych

Užitečné kontakty:

Raná péče Diakonie ČCE Stodůlky – Praha 13

235 518 392 | ranapece@diakoniep13.cz | www.rana-pece.cz

Raná péče Diakonie ČCE Ratolest – Praha 10

274 812 185 | ratolest@diakoniecce.cz |

ratolest.diakoniecce.cz

Raná péče Diakonie ČCE Světlo – Vrchlabí

499 423 566 | ranapece.svetlo@diakoniecce.cz |

svetlo.diakoniecce.cz

Raná péče Diakonie ČCE Cesta – Uherské Hradiště

737 507 915 | cesta@diakoniecce.cz |

cesta.diakoniecce.cz

Asociace pracovníků rané péče

www.asociace-ranapece.unas.cz

Registr poskytovatelů sociálních služeb v ČR

iregistr.mpsv.cz/socreg

Pečovatel/pečovatelka roku 2010

Diakonie ČCE – Středisko křesťanské pomoci v Praze ve spolupráci s Asociací poskytovatelů sociálních služeb ČR uspořádalo slavnostní vyhlášení vítězů již VIII. ročníku celostátního ocenění „Pečovatel/ka roku 2010“.

Vyhlášení výsledků a předání jednotlivých ocenění pečovatelkám a pečovatelům z celé republiky se uskutečnilo na společenském setkání 1. prosince 2010 na Novoměstské radnici v Praze. Záštitu nad soutěží převzali opět manželka prezidenta republiky paní Livia Klausová, starosta Městské části Praha 2 pan Jiří Paluska a dále ministr práce a sociálních věcí pan Jaromír Drábek. Ocenění vyhlašuje každoročně Diakonie ČCE – Středisko křesťanské pomoci v Praze.

Během slavnostního setkání byla oceněna desítka pečovatelů a pečovatelek, kteří shodně získali titul Pečovatel/ka roku 2010. Akce není pojímána jako soutěž či klání, ale spíše jako příležitost poděkovat a veřejně ocenit jejich práci. Desítku vyhlášených nominovala komise odborníků ze sociální oblasti. Ta má k dispozici vyjádření zaměstnavatele, kolegů i klientů a následně také samotných pracovníků.

„Letos bylo pozoruhodné setkat se s elánem pracovník, které ve stejném působišti pracují i více než třicet let. Rekordmankou byla paní Alena Červenková, působící 37 let v pečovatelské službě v Soběslavi. Reagovat citlivě na změny je schopnost, která jako pečovatelský úkon není v zákonu vyjmenována. Je to princip, který je každodenním východiskem. To je mimo jiné

nadstavba, pro kterou si ceníme opomíjené práce pečujících a chystáme slavnost, která pro ně bývá zastavením a povzbuzením do další práce,“ říká Mgr. Libuše Roytová, ředitelka Diakonie ČCE – SKP v Praze.

Ocenění Pečovatel/ka roku 2010 převzali (v abecedním pořadí):

Alena Červenková

Pracuje celých 37 let v terénní pečovatelské službě Senior dům Soběslav – sociální a zdravotní terénní služby.

Jarmila Horáková

Pracuje 8 let v Charitní pečovatelské službě Červený Kostelec, který patří pod Oblastní charitu Červený Kostelec.

Gabriela Krkošková

Pracuje více než 6 let v Pečovatelské službě OASA v Novém Jičíně.

Jiří Papoušek

Je pečovatelem v Domu poklidného stáří Sociální služby ve Žďáru nad Sázavou. Od roku 2004 pracuje v týmu, který pečuje 24 hodin denně o obyvatele Domova pro seniory s kapacitou 54 lůžek.

Anna Pavlátková

Vykonává 11 a půl roku práci ve Středisku pečovatelské služby Jeseník, předtím pracovala několik let jako dobrovolná pečovatelka.

Jitka Pelcová

Od roku 2003 pracuje v denním stacionáři Farní charity Karlovy Vary v pobočce České Alzheimerovské společnosti, která je jediným pracovištěm v Karlovarském kraji pro osoby s demencí.

Lenka Pospíchalová

Je pracovnící charitní pečovatelské služby Oblastní charity ve Žďáru nad Sázavou a již 4 roky pracuje v terénní službě.

Vlasta Říhová

Pracuje od roku 1995 v přímé terénní péči, v pečovatelské službě Úřadu městské části Brno-střed.

Helena Síkorová

19 let pracuje jako pečovatelka v pečovatelské službě zřízené Úřadem městského obvodu Moravská Ostrava.

Vladislava Víznerová

Od roku 2003 pečuje o lidi s demencí na oddělení Vážka v Domově odpočinku ve stáří Diakonie Českobratrské církve evangelické v Krabčích u Roudnice.

Aukce v Litoměřicích vynesla skoro půl milionu

Šestnáctý společenský večer Bez překážek vynesl na pravidelné dražbě uměleckých děl a výrobků klientů Centra denních služeb rekordní částku. „I s desetitisícovým darem senátora Alexandra Vondry se podařilo získat celkem 432 tisíc korun, což je nejmíc za celou šestnáctiletou historii pořádání dražeb,“ řekl Zdeněk Bárta z Diakonie ČCE – Střediska křesťanské pomoci v Litoměřicích. Zhruba třicítka dražitelů z Litoměřic i okolí si kromě získaných uměleckých děl a výrobků odnesla z akce dobrý pocit z toho, že přispěla na dobrou věc. „Díky vstřícnosti dražitelů se podařilo získat nejmíc peněz za dobu pořádání akce v této formě. Zvažovali jsme, že se pustíme do změny formátu společenského večera, ale vzhledem k pozitivním ohlasům veřejnosti na poslední dražbu možná nic měnit nebudeme. Přesto ještě budeme chtít znát názory lidí, připravujeme dotazník, který účastníci dražeb najdou na našem webu,“ uvedla zástupkyň ředitelky střediska Vladimíra Tomášová.

Shromáždění Diakonie v Pardubicích

Setkání, které jedná o životě a práci Diakonie ČCE, se konalo v sobotu 4. prosince 2010 v prostorách pardubického sboru ČCE. Shromáždění Diakonie se zúčastnilo na šest desítek členů správních a dozorčích rad středisek i ústředí Diakonie ČCE a hostů. Zástupci jednali o novém Organizačním řádu Diakonie ČCE a také o organizačních změnách, které čekají Diakonii od nového roku 2011. Volbou také navrhli synodu osmičku kandidátů pro novou dozorčí radu Diakonie ČCE.

OZNÁMENÍ

Ekologická sekce České křesťanské akademie

ve spolupráci s Mezinárodním ekumenickým společenstvím (IEF) se připojuje k lednovým modlitbám za jednotu křesťanů a zve na úterý 11. ledna 2011 od 18 hodin do přízemí kláštera Emauzy, Praha 2, Vyšehradská 49, k podvečeru modliteb za životní prostředí a náš vztah k němu. Kázat bude Michal Šourek, farář sboru ČCE v Praze 4 – Jižním Městě. <http://www.krestanskaakademie.cz/>

Benefice pro Rolničku vynesla i přes návaly sněhu 54 000 Kč

Táborské divadlo hostilo jediné letošní hudební setkání legendárního jazzového flétnisty, saxofonisty a skladatele s představiteli české alternativní scény. Jiří Stivín a Irena a Vojtěch Havlovi zahráli ve prospěch Diakonie ČCE – střediska Rolnička ze Soběslavi i přes sněhovou kalamitu.

Koncert pořádala Diakonie ČCE – středisko Rolnička pod záštitou senátora Pavla Eyberta. Cílem bylo snížit chybějící prostředky na provoz centra pro děti a mladistvé v Soběslavi.

„Díky darům sponzorů a společně s prodejem vstupenek překonal výtěžek hranici 50 000 Kč. Pro zajímavost to je o 13 000 Kč více než v loňském roce, kdy jsme pořádali benefiční koncert Michala Hruzy,“ zhodnotil výsledek Karel Novák, ředitel Rolničky.

O dva dny později za stejným účelem proběhl benefiční večer Rolničky v Praze v Divadle Kampa. Zde Rolnička za doprovodu herce Jaroslava Duška získala aukcí výrobků chráněné dílny a obrazů z výtvarného kroužku částku přesahující 60 000 korun.

„Usilovně tedy pracujeme na dalších akcích, které nám doufám pomohou s financováním sociálních služeb,“ předeslal Karel Novák.

Rolničku je možné podpořit darem na její účet 4200192658/6800 anebo zakoupením barevného kalendáře a dalších dáreků a doplňků z Rolničky. Jejich ukázkou je možné najít na www.rolnicka.cz, zakoupit je lze v Městské knihovně v Táboře a v Soběslavi v čajovně.

„A jaký bude pro nás a sociální služby obecně letošní rok, to si zatím opravdu netroufám odhadovat. Připravujeme několik benefičních aktivit a budu za Rolničku velmi rád, pokud nás veřejnost touto cestou podpoří. Zároveň děkuji všem dárcům a partnerům Rolničky,“ dodal na závěr Karel Novák.

DaZ/ph

Zjevení Páně

Ve staré církvi neexistoval žádný svátek kromě oslavy velikonočního tajemství každou neděli a jeho výročí o velikonocích. Až počátkem 4. století se jednotlivé události Ježíšova života začínají vydělovat do samostatných svátků. Dnes již víme, že 25. prosince roku 336 se slavilo v liturgii města Říma Kristovo narození. Příčiny zavedení svátku vysvětluje hypotéza o ztotožnění Krista, nazývaného v Novém zákoně „světlem světa“ (J 8,12), s nepřemožitelným bohem Slunce, jehož svátek zavedl roku 274 císař Aurelián na den zimního slunovratu, tj. 25. prosince.

Dnes málokdo ví, že 6. leden – slavnost Zjevení Páně (řecky *Epifaneia*) – je zejména pro křesťany na Východě původním svátkem Kristova narození. Epifanií se v antice rozumělo jak viditelné zjevení božstva, tak i slavnostní příchod panovníka. Nejstarší stopy vedou až do Alexandrie v Egyptě. Církevní spisovatel Klement na začátku 3. století zmiňuje, že gnostická sekta bazidiánů slaví 6. ledna svátek narození Božího Syna. Jako reakce na něj snad potom vznikl ve velké církvi svátek Zjevení a zdomácněl na Východě jako svátek Ježíšova narození.

V německé a středoevropské lidové zbožnosti vystupují silně do popředí „Tři králové“. Epifanie se zde často nazývá svátkem svatých Tří králů. V evangeliích ovšem není řeč ani o králich, ani o počtu tří. Poprvé hovoří o třech „mázích“ Origenes, nejspíše podle počtu darů: zlata, kadidla a myrhy. Titulaturu „králové“ lze doložit až v 6. století, jména Kašpar, Melichar a Baltazar ve století devátém.

Z pestrých lidových zvyklostí spojených s tímto dnem jmenujme středověký zvyk, podle něhož chodili chlapi s hvězdou a zpívali. Odtud je známo také žehnání obydlí s použitím vody a kadidla, kdy se nad dveře píše C+M+B. Smysl písmen má dvojitý výklad. Podle některých se jedná o značky jmen tří králů, zatímco jiným jsou to počáteční písmena tří slov prosby: *Christus mansionem benedicat* (Kriste, žehnej tomuto obydlí).

O vánocích se v liturgii zdůrazňuje blahosklonnost a dobrovolné ponížení Božího Syna, jenž se stal chudým lidským dítětem. O Epifanii se naproti tomu zaměřuje pohled na božskou velikost tohoto dítěte, která již vyzařuje do světa. Vánoční doba

Albrecht Dürer, *Klanění tří králů*, olej na plátně, 98×111 cm, 1504, Florencie, Galleria degli Uffizi

nekončí „na Štěpána“. Teprve nyní mají plně znít koledy, které v obchodech a v médiích servírují již od listopadu a dnes již tak jako jehličí vánočního stromku uvadly.

Kir/zkráceno jam

Jak zní otázka ateismu

Mezi věrci a bezvěrci (1. díl)

Co je vůbec ateismus a jaký smysl má zabývat se jeho námitkami proti náboženství? Tyto dvě otázky se v tento okamžik probouzejí spolu, ale odpověď na ně nepřichází hned. Spíš se otvírá cesta tázání a odpovídání, postupná, směřující někdy pustinami a jindy do strmého kopce.

Zkusme tedy začít první otázkou, která i po tečce poslední věty otázkou zůstane. Hned u ní se ale snadno zadrhneme o mnoho zádrhelů. Musíme se prostě smířit s tím, že slovo ateismus má více významů a že není na škodu snažit se tyto významy rozlišovat. Je ateistou každý, kdo o sobě prohlásí, že jím je? Při dalším tázání může takový člověk přiznat, že proti křesťanství nic nemá a nic o něm neví. Anebo dokonce prohlásí, že „něco nad námi je“. Anebo je ateistou jen ten, kdo nevěří v Boha? Tady se zase projevuje jakási nešikovnost slova „ateismus“, které vychází z řeckého slova *atheos*, to znamená „bezbožný“. Řecké slovo je tedy výtkou. A je slovem nepočítajícím s lidmi, kteří s žádným náboženstvím nechtějí mít nic společného, a to ani s náboženstvím, které o Bohu ani o bozích nemluví.

Vzhledem k těmto potížím by bylo nejlepší, kdybychom s ateismem spojovali jen vyhraněný postoj, který odůvodněně zamítá vztah k Bohu, popřípadě v širším smyslu náboženství – zejména v zájmu jiné, například humanistické (anebo třeba i militantní) alternativy. Nemíní se tedy pouhá nenáboženská, což je zvláštní a také problematický pojem. Značná část Čechů je spíše nezařazena, spíš nábožensky nezaújatá než vyhraněně ateistická. A někteří také jsou náboženštlí, i když přímo se slovem „náboženství“ nechtějí mít nic společného. Pokud ovšem někdo naopak vystupuje proti vztahu k Bohu, může být jeho postoj nazván antiteismem.

S ohledem na to si řekněme, že i za hranicemi promyšlené ateistické vyhraněnosti se šíří názory protináboženské, které často reprezentují určité

množství jejich zastánců. Proto si je můžeme převádět na základní vzorce (například na tezi: „náboženství slouží jen ohlupování lidí“), abychom se neutopili ve sbírání jednotlivých postojů. Pomocí těchto vzorců se pak můžeme orientovat – a také je pochopit jako témata, jimž se můžeme popřípadě věnovat konkrétněji. Tady je pak na místě druhá otázka – proč se námitkami proti náboženství, křesťanství a vztahu k Bohu zabývat?

Nejpozději od 2. století se na půdě křesťanství pěstuje apologie. Toto slovo řeckého původu znamená „obrana, ospravedlnění“. Apologie působí někdy lacině anebo kulhá za proudem výčitek. Ale vezměme si, že jeden ze starých apologetů, Justin Martyr, byl původně pohanským filozofem, který se pak přihlásil ke křesťanství a nakonec zemřel mučednickou smrtí. Může se tedy říci, že apologie je jako taková něčím laciným? Za druhé je známo, že éra apologetů byla významnou fází v počátečním rozvíjení křesťanského myšlení. A to je druhý důvod, proč apologii nevyčítat, že existovala a existuje. Jen se musí uplatňovat na správném místě: tam, kde jsou křesťané utiskováni anebo pronásledováni.

V českém prostředí apologie takového druhu smysl nemá. Naše úvahy k ní tedy nesměřují. Ovšem s protikřesťanskou nevraživostí se setkáváme. A tady mohou mít úvahy o ateistických postojích trojí smysl. Křesťan, který je má promyšlené, může dát na otázky ateistů lepší odpověď. A pokud ateista není hloupý, bude alespoň takovou odpověď respektovat. Druhý smysl zmíněného uvažování spočívá v lepším pochopení lidí jinak vyhraněných a konečně třetím smyslem může být, že se křesťan podívá na svou víru z jiného hlediska než svého soukromého. Může si dovolit projít sporem, v němž získá, místo aby se povaloval v zátiší. A také to stojí za to.

Jiří Hoblík

Přemýšlení o Bohu jako román

Mack Phillips je vzorný manžel, zbožný muž a starostlivý otec pěti dětí. A přesto ho Bůh neušetří tvrdé rány: když je s mladšími dětmi na výletě, nejmladší dcera Missy je unesena a vše nasvědčuje tomu, že se stala obětí pedofila. Mack se na tři a půl roku propadne do „Velkého smutku“. Pronásleduje ho pocit viny. Cestu k Bohu mu zatařasil hněv a výčitky. Je Bůh jako jeho otec, který Macka i jeho matku v dětství často bezdůvodně bil? A pokud ne, jak to, že smrti nevinného dítěte nezabránil?

Toto je výchozí situace knihy Williama Paula Younga nazvané *Chatrč*, křesťanského bestselleru, jehož se ve Spojených státech od roku 2007 prodalo přes 15 milionů výtisků a který se i v mnoha ze čtyřiceti zemí, kde byl přeložen, drží desítky týdnů na vrcholu žebříčků popularity. Soudě podle toho, že kniha je u nás momentálně k dostání ve dvacátém dotisku, čte se hojně i u nás. Je to dobře, nebo špatně? Může se ptát čtenář právem skepticky k tržně úspěšným titulům naší doby.

Jako člověk, který se profesionálně zabývá literaturou, s odpovědí trochu váhám. Kniha sklouzává do kyčovitosti víc, než je mi milo, a některá místa mě svou laciností notně dráždí. Nakonec ale myslím, že je to spíš dobře: pod bestsellerovým povrchem se ukrývají podstatná témata, kterými stojí za to se zabývat, i otázky, které stojí za to si klást.

Chatrč patří k žánru duchovního románu, který se pokouší vrátit teologii tam, odkud vzešla:

k příběhu. Ten má na rozdíl od traktátu či úvahy tu výhodu, že neoslovuje jen rozum, nýbrž celého člověka. To, že Bůh je milosrdný, totiž teoreticky víme, a přesto se nám ten poznatek někdy tak těžko převádí do toho, co dnes a denně prožíváme. Mack se v románu s takovým Bohem setkává (a je vcelku jedno, jestli to setkání proběhne v románovém „doopravdy“ nebo se odehraje v Mackově mozku po automobilové nehodě). Dostane totiž nabídku strávit s ním víkend v chatrči, kde byla jeho dcera zavražděna. To, co následuje, je příběh lidské duše, která se uzdravuje z velké bolesti a která nakonec dokáže odpustit i to, co se podle našich běžných kritérií odpuštění vymyká.

Přestože román unese (skoro) všechno, předvést Boha ve třech lidských osobách, které mají určité jméno a tvář, chce od autora dávku odvahy. A přijmout láskyplnou černou hospodyni Elousiu (z hebrejského *Él* – Bůh stvořitel a řeckého *ousia* – bytí) jako Boha Otce chce jistou dávku odvahy i od čtenářů – ačkoli se v knize zdůrazňuje, že je to pouze a jen podoba, kterou na sebe Bůh vzal právě na ten jeden víkend, aby Mackovi pomohl rozbít jeho falešnou představu autoritářského, krutého Boha. Přemýšlím, jakou fyzickou podobu by měl Stvořitel, s kterým bych se potřebovala setkat já – a jeden z největších přínosů knihy vidím právě v tom, že podněcuje k takovým osobním úvahám. Vždyť kdo běžně přemýšlí o otázkách, jako jak by měly vypadat jeho vztahy k druhým lidem, aby se v nich lépe odrážel láskyplný vztah mezi třemi osobami Boží Trojice.

Budeme-li Youngovu *Chatrč* číst vstřícnými očima, dozvíme se leccos o svých nejistotách i o svých předpojatostech. Mnohý z nás pak možná zjistí, že svou „chatrč“, totiž místo, kde se zauznil jeho vztah k Bohu, někde má i on sám, byť je to domek o poznání méně melodramatický.

Šárka Grauová

William Paul Young: *Chatrč*. Přeložila Šárka Kadlecová.

Praha: Knižní klub, 2009, 256 s.

OZNÁMENÍ

SpEK zve kazatele na farářský kurz

téma: A STALO SE SLOVO...

24. – 28. ledna 2011 v prostorách
Evangelické teologické fakulty UK

PONDĚLÍ 24. 1.

17.00 bohoslužby s večeří Páně u Martina ve zdi

ÚTERÝ 25. 1.

9.00 ranní pobožnost
9.15 A stalo se slovo Hospodinovo
10.15 Naše lidská slova slovem Božím?
11.30 diskuse s přednášejícími
15.00 Slovo a událost
19.00 Respekt ke slovu

STŘEDA 26. 1.

9.00 ranní pobožnost
9.15 Jak kážu slovo Boží
11.15 Jak poslouchám slovo Boží
15.00 rozhovor s ...
19.00 pracovní dílny
Práce s biblickými postavkami
/Konfirmační příprava /
Supervize

ČTVRTEK 27. 1.

9.00 ranní pobožnost
9.15 Vytlačuje obraz slovo z veřejné komunikace?
11.15 diskusní skupiny / setkání s krajany
14.30 valná hromada SpEKu
14.30 až 15.30 – debata o farářích mimo
službu ve sboru
19.00 Transitus irregularis – koncert a posezení

PÁTEK 28. 1.

9.00 ranní pobožnost
9.15 Boží slovo a výtvarné umění
11.00 Boží mlčení

Podrobný program a přihlášku najdete
v prosincové sborové zásilce nebo na www.e-cirkev.cz,
sborová zásilka, prosinec 2010.

Sbor ČCE v Suchdole nad Odrou nabízí k pronájmu

zrekonstruovaný byt 1+1 na faře aktivnímu křesťanovi.
Kontakt: Daniel Říčan 556 736 855.

Nabídka místa studentského faráře na ETF UK

Synodní rada ČCE hledá vhodného kandidáta
pro práci studentského faráře na Evangelické
teologické fakultě UK s nástupem
od 1. července 2011 (nebo později dle dohody).
Písemné přihlášky adresujte personálnímu oddělení
Ústřední církevní kanceláře ČCE, Jungmannova 9,
111 21 Praha 1 do 20. února 2011.

Předpoklady:

- osvědčení o způsobilosti k ordinované
službě faráře v ČCE,
- zkušenosti v práci v ČCE,
- komunikační, pastorační a organizační
obdarování, schopnost týmové spolupráce,
- minimálně tříletá praxe na sboru (vč. vikariátu),
- minimálně poloviční pracovní úvazek.

Nabízíme:

- platové podmínky – dle platného
vládního nařízení,
- pomoc při řešení bytové otázky.

Evangelický měsíčník ČESKÝ BRATR

vydává synodní rada Českobratrské církve evangelické

**Tématem ročníku 2011 je lidský
život od narození do smrti
Chystáme: Dětství**

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Daniela Ženatá
redaktorka: Gabriela Fraňková Malinová
členové: Šárka Grauová, Pavel Hanych,
Jiří Hoblík, Jan Kirschner, Jan Mamula,
Tomáš Pavelka, Jana Plíšková,
Lenka Ridzoňová, Romana Špačková

NA OBÁLCE

foto: Daniela Ženatá

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Redakční uzávěrka únorového
čísla je 16. 1. 2011
Vyhrazujeme si právo
nevyžádané příspěvky krátit.

TISKNE

M.I.B. production service s.r.o.,
Papírenská 1, 166 11 Praha, 6
(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x ročně,
jednotlivá čísla 25 Kč, předplatné 290 Kč,
do zahraničí 790 Kč.
Informace o předplatném
podá, objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce

ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
<http://www.e-cirkev.cz>, Český bratr

ISSN 1211-6793